

פגיעה בעבודה \ עו"ד ניר גניאנסקי

סיכמה: ענבר חמדי (שדה)

תשע"ג 2012-2013

- 5..... שיעור 1
- 5..... הקדמה: רקע כללי לפגיעה בעבודה
- 5..... המסגרת הנורמטיבית
- 5..... תכלית הפיצוי בגין פגיעה בעבודה
- 5..... עקרון העדר אשם-כללי
- 5..... סייגים- 1
- 6..... ההבדל בין ביטוח מסחר לביטוח סוציאלי
- 6..... ההבדל בין הביטוח הלאומי לפיצוי הנזיקי
- 7..... שיעור 2
- 7..... תביעות מל"ל לתביעות נוספות
- 7..... המבוטחים
- 7..... עובד שכיר-
- 8..... עובד עצמאי
- 8..... עובד בחו"ל
- 9..... עובד זר-
- 9..... עובד בחופשה-
- 9..... מתנדב-
- 9..... שיעור 3
- 9..... מבוא לתאונת עבודה
- 10..... תאונה מגורמים הנראים לעין
- 10..... תאונה מגורמים שאינם נראים לעין
- 11..... אירוע חריג
- 11..... מה זה אירוע חריג?
- 11..... חריג מהו? ביחס למה?
- 12..... שיעור 4
- 12..... פעילות נלווית לעבודה
- 12..... כללי:
- 12..... מבחני הפסיקה לפעילות נלווית:
- 13..... המבחן הדו שלבי לפעילות נלווית
- 14..... דוגמאות:
- 14..... שיעור 5
- 14..... קשר סיבתי בין העבודה לתאונה
- 15..... היחס בין הרכיבים "תוך כדי" ו"עקב":
- 15..... מבחנים אפשריים לקש"ס
- 16..... המבחן החל בדיני הפגיעה בעבודה

16.....	דוגמאות:
17.....	שיעור 6
17.....	דרישת הנזק
17.....	חובת הוכחת הפגיעה הגופנית
17.....	קשר סיבתי בין התאונה לבין הנזק
18.....	חזקת הסיבתיות
18.....	מבחני הפסיקה:
18.....	סיכום "תאונת עבודה"
19.....	שיעור 7
19.....	מחלות מקצוע
19.....	רשימת מחלות המקצוע
19.....	רשימה פתוחה או סגורה
20.....	התנאים להכרה במחלת מקצוע
20.....	שאלת הקשר הסיבתי
21.....	שיעור 8
21.....	מיקרו טראומה
22.....	רכיבי המיקרו טראומה
22.....	הנזק
23.....	קש"ס
23.....	הביקורת על הלכת המקרו טראומה
23.....	הצעות לפתרון:
23.....	מחלות ספציפיות-
24.....	שיעור 9
24.....	חזקות תאונת עבודה
24.....	תאונה בדרך לעבודה ומעבודה הביתה
27.....	שיעור 10
27.....	סטייה או הפסקה
28.....	הצלת גוף ונפש
29.....	הפסקת צהריים
29.....	שיעור 11
29.....	פגיעות מיוחדות
29.....	התאבדות
30.....	אוטם שריר לב
31.....	אירוע מוחי
31.....	בקע מפשעתי

32.....	שיעור 12
32.....	שיהוי והתיישנות
33.....	ועדות רפואיות
34.....	תביעה נזיקית
35.....	שיעור 13

21/10/2012

שיעור 1

הקדמה: רקע כללי לפגיעה בעבודה

בשיעור נדון בתביעות מול המוסד לביטוח לאומי כאשר ישנה פגיעה בעבודה ונדון איך אדם יכול לקבל פיצוי כאשר נגרם לו נזק גוף. ברמת העיקרון כל נזקי הגוף אמורים להיות מכוסים ע"י המוסד לביטוח לאומי. כעיקרון אדם שנפגע בעבודתו אמור לקבל פיצוי מביטוח לאומי. לרוב אנו חושבים על פגיעה גופנית הנראית עין. אך האם ניתן לדוגמא לייחס התאבדות כתוצאה מחובות העסק כמקרה הנכנס להכרה של פגיעה בעבודה המפוצה ע"י ביטוח לאומי?

ברמת העיקרון כל הפגיעות שישנן מכוסות ע"י הביטוח לאומי אם עומדים בתנאי החוק והפסיקה.

השאלה המרכזית היא האם יש קשר לעבודה. ייתכן במקרים מסוימים שיש קשר ברור אך עדיין לא ניתן להכיר בכך כפגיעה בעבודה כי זה לא עומד בתנאים המדוייקים של החוק והפסיקה.

המסגרת הנורמטיבית

החוק הרלוונטי: חוק הביטוח הלאומי התשנ"ט 1995. החוק הראשון שהיה בנושא עובדים הוא פקודת הפיצויים לעובדים נרשמה ב-1927 וחודשה ב-1953 בעת חקיקת חוק הביטוח הלאומי הראשון. החוק עבר שתי רפורמות גדולות הראשונה ב-1968 והשנייה ב-1995 וזה הנוסח המקובל היום. החוק תוקן עד היום יותר מ-130 פעם. חוק ארוך שמנוסח בצורה לא ברורה וקשה וכולל סעיפים ותתי סעיפים שקשה להבחין ביניהם.

תכלית הפיצוי בגין פגיעה בעבודה

למה למעשה צריך את החוק? אם קרה משהו וזו אשמת המעסיק אתבע אותו נזיקין. בעבר ראו מס' סיבות לחוק:

1. כאשר מעביד בעל מפעל מסוכן צריך לדאוג לעובדים שלו. נימוק לא מספיק משכנע כי לא רק במפעלים מסוכנים מבוטחים בביטוח לאומי ולא חייב ביטוח לאומי לכך ניתן להסתפק בביטוח מסחרי.
2. הרעיון הסוציאלי- עבודה מביאה תועלת לכלל החברה ויש אינטרס חברתי- ציבורי ברור שאנשים יצאו לעבוד ואנו רוצים לספק להם רשת ביטחון שתגן עליהם אם יקרה להם משהו.
3. רעיון פיזור הנזק- במקום שהנזק ייפול על מעביד\מעסיק ספציפי אנו מפזרים אותו על כלל החברה.

עקרון העדר אשם- כללי

העיקרון החשוב ביותר והיסודי בביטוח לאומי: לא משנה מי אשם ולמה? נפגעת בגלל העבודה מגיע לי פיצוי בביטוח לאומי ולאשמה אין רלוונטיות.

סייגים- 1

1. **ס' 82** לחוק קובע כל מיני סייגים לפגיעות קלות אם העובד היה אשם.
2. **דב"ע לא 0-10 עוקשי-** הגברת עוקשי הייתה מלצרית בבית מלון ויום אחד הגיע אליה מלצר אחר ואמר לא שהוא רואה כי היא גונבת שקיות קפה קטנות והיא נתנה סטירה קטנה למלצר המלצר עיקם לה את האצבע. זו הגישה תביעה לביטוח לאומי וזה ענה לה כי היא אשמה כמי שהתחילה את הקטטה. בית הדין לעבודה קבע לא במפורשות על ביטול **ס' 82**. אין מושג אשמה והוא לא רלוונטי לעניין.

3. **ס' 326** קובע שאין זכאות לגמלה אגב ביצוע פשע ולכן אם אדם ביצע פשע ותוך כדי זה זכאי לגמלה לא יקבל פיצוי.
- ישנה אמרת אגב של הש' צור **בעב"ל 1237/04 מל"ל נ' סויסה** - לדעתו הכוונה לעבירות מסוג פשע ומעלה. שני נימוקים לצדקתו:
- הנימוק הלשוני- המחוקק בחר את המונח פשע שיש לו הגדרה בחוק ולכן הגיוני שזו הייתה הכוונה.
- הנימוק המהותי- אם אנחנו יודעים שבביטוח נפגעי עבודה אין רשלנות וגם אם העובד אשם מקבל פיצוי לא הגיוני לשלול פיצוי בגלל עבירות פעוטות (חניה במקום שאסור וכו')

ההבדל בין ביטוח מסחר לביטוח סוציאלי

ביטוח לפי חוק הביטוח הלאומי הוא ביטוח סוציאלי וצריך להבדיל בינו לבין הביטוח המסחרי.

1. התכלית של חברת ביטוח היא תכלית מסחרית טהורה- המטרה להשיג את רווחיה הכלכליים ולהביא לידי רווח גדול ככל הניתן.
2. הביטוח הלאומי הוא גוף סוציאלי שלא אמור לפעול לרווח כלכלי אלא אמור לספק הגנה ביטוחית לכלל העובדים.
3. בדיקת הסיכון- ביטוח לאומי לא בודק מה המצב הרפואי שלי אם הוא יכול להידרדר. ביטוח לאומי מחויב לקבל כל אחד. ביטוח מסחרי לעומת זאת יכול שלא לבטח אנשים או להחריג פגיעות מסוימות מהפוליסה. יתרה מכך אם לא הודעת על דבר מסוים חברת הביטוח תלחם על כך שלא תקבל את הכסף.
3. היחסיים בביטוח מסחרי הם יחסים חוזיים. בביטוח לאומי הוא ביטוח סטטוטורי, לפי חוק. **דב"ע תשנ/ 0-22 המל"ל נ' בליק**- אדון בליק ניסה לטעון טענות לגבי החובה של ביטוח לאומי לחוק חוזי ביטוח. אמר ביה"ד אין רלוונטיות לחוק חוזה ביטוח ולא נשמע טענות בנוגע לחוק זה. החוק הרלוונטי בלבד לתביעה ממול המוסד לביטוח לאומי הוא חוק הביטוח לאומי.

ההבדל בין הביטוח הלאומי לפיצוי הנזיקי

1. עקרון הזכאות- בנזיקין מלבד חוקיים ספציפיים ואם אין אשם אין פיצוי. מול **התמקדות בנסיבות** בביטוח לאומי.
2. **מקור המימון**- בנזיקין ננסה לזהות מי גרם לנזק והוא ישלם את כל הפיצוי דבר היוצר בעיה כי לעיתים אין ממי לקחת את הנזק. בביטוח לאומי יש כיס עמוק, ממון ע"י הציבור והמדינה יחד וכן ישנן עתודות ואין חשש כי הביטוח לאומי יפשוט את הרגל.
3. עקרון הפיצוי- בדין הנזיקי העיקרון הוא להחזיר את המצב לקדמותו. בביטוח לאומי ישנה **נוסחה** לחישוב הפיצוי ויכול להיות פיצוי בחסר וביתר.
4. **ס' 330** לחוק- העובד נהג ירד משהו הרביץ לו בגלל העבודה נזק של 100,000 ₪ ביטוח לאומי פיצה 100,000 ₪ ניתן לתבוע צד ג' בגובה של 25% מגובה הנזק וזה מאפשר לביטוח לאומי לתבוע את 75% מצד ג'.
4. אופי הפיצוי בבל"ל בפיצוי חודשי ניתן גם היוון בפיצוי נזיקי **הכלל תשלום חד פעמי** והיוצא מן הכלל תשלומים.
5. בדין הנזיקי חל עקרון סופיות הדין- זכית לא ניתן לתבוע שוב גם אם הופיעו בהמשך נזקים נוספים. **בביטוח לאומי ישנו עקרון אי סופיות הדין** כל חצי שנה אני יכול לחזור לביטוח ללאומי ולומר שיש החמרה במצב ולביטוח לאומי זכות לבדוק אותי כל חצי שנה ולראות אם יש הטבה. במקרה של היוון יש ניתוק מוחלט בין הניזוק לביטוח לאומי.

28/10/2012

שיעור 2

תביעות מל"ל לתביעות נוספות

בחור בשם דותן עובד בדואר ומידי יום יוצא לעבודה ומחלק מכתבים:

1. נפל במהלך העבודה עקב כך ששרוכיו היו פתוחים-
 - תביעה רק מול ביטוח לאומי- קיבל מהביטוח לאומי 100 ₪.
2. טרם החלוקה בבית הדואר הייתה רצפה חלקה המעביד לא ניקה ודותן החליק.
2 תביעות לדותן:
 - מול המל"ל קיבל 100 ₪.
 - עילה נזיקית מול המעביד טוען כי הנזק שלו הוא 500 ₪- נפחית את ה-100 ₪ ויקבל 400 ₪. ביהמ"ש יכול להחליט שהנזק הוא 100 ₪ ולכן לא יקבל בתביעה הנזיקית. (הכלל מפחיתים את הביטוח הלאומי מהפיצוי בתביעה הנזיקית שכן אין כפל פיצוי)
3. במהלך החלוקה באזור החלוקה היה בור ודותן נפל באשמת עובד עירייה (לעירייה אחריות שילוחית)
 - תביעה מול מל"ל נזק של 100 ₪
 - תביעה מול צד ג' – תבע לנזק של 500 ₪ אך ביהמ"ש קבע כי הנזק שלו הוא 100 ₪. הוא יקבל 25 ₪. הרציונאל הוא שהעובד והמעביד מבוטחים יחד בביטוח לאומי אך מול צד ג' יכול לתבוע את העירייה. (לפי **330'ו'** לחוק המל"ל **328'ו'**)-תביעת שיבוב.

המבוטחים

על מי חל חוק ביטוח לאומי?

ברמת העיקרון החוק צריך לחול על כל העובדים בלי הבחנה והוא צריך להיות מבוטח בחוק נפגעי עבודה. **75'ו'** לחוק צריך להגדיר מי מבוטח אך ההגדרה לא ברורה למעט שוטר, עובד שב"ס, סוהר.

75".(א) אלה המבוטחים לפי פרק זה:

(1) עובד, למעט שוטר כמשמעותו בחוק המשטרה, סוהר כמשמעותו בחוק שירות בתי הסוהר ועובד שירותי הבטחון כמשמעותו בסעיף 63א לחוק שירות המדינה;

(2) עובד עצמאי, למעט מי שנמנה עם סוג אנשים שהוצאו מכלל עובדים עצמאיים, לענין סעיף זה, בתקנות ולאחר התייעצות עם ועדת העבודה והרווחה;

עובד שכיר-

כל המבחנים ליחסי עובד מעביד התפתחו בפסיקה:

- א. מבחן ההשתלבות- דב"ע לא/ 3-27 ברגר נ' עיריית נתניה- גובה מיסים שעבד בעיריית נתניה ופוטור. לא רצו לשלם לו פיצויי פיטורין בטענה כי הוא עובד עצמאי. המבחן שנקבע במתן פס"ד ב-51' הוא מבחן ההשתלבות והוא המבחן המרכזי עד היום. שני פנים למבחן:
 - הפן החיובי למבחן מבקש לקבוע עד כמה העובד הוא חלק מהמערכת הארגונית הרגילה של המפעל. נבדוק מה העבודה הנדרשת לקיומו של המפעל ואם העובד הוא חלק מהעבודה הנדרשת של המפעל הוא עובר את הפן החיובי של המבחן. חייבים אותו למערך הארגוני.

- **הפן השלילי**- רוצים לבדוק האם העובד משרת את המפעל כגורם חיצוני- האם יש לו עסק משלו? האם מעסיק עובדים? האם משלם משכורות? נראה אותו כנותן שירות עצמאי למפעל.
 - ❖ מבחן ההשתלבות נקבע **בבג"צ 5163/93 מור נ' בית הדין הארצי לעבודה**- חוקר פרטי שפוטר ממשרד חקירות ודרש פיצויים אך הוא עבד כעובד קבלן- נפסק כי **מבחן ההשתלבות הוא מבחן עיקרי אך לא היחיד ורק שנסתכל על כל המבחנים יחד נחליט האם לפנינו עובד שכיר או לא**.
- מבחנים נוספים:
- ב. **מבחן המהותפיקוח**- עד כמה העובד נתון לפיקוחו ומרותו של המעביד או שיש רק הנחיה כללית ויש חופש פעולה ואין ממש פיקוח.
 - ג. **מבחן הקשר האישי**- בהיעדר קשר אישי בין העובד לבין המעביד לא נראה באותו עובד כעובד.
- ❖ המבחנים לא מוחלטים. נבדוק את המכלול.
 - ❖ עקב ריבוי מקרים של ניצול המעביד את העובד בחוזים של קבלנות נוטה בית דין לעבודה לבוא לקראת העובד.
- ברמת העיקרון כל עובד שכיר מבוטח בביטוח לאומי בביטוח נפגעי עבודה לעיתים ייתכן מצב והעובד לא מבוטח בביטוח לאומי ואז צריך להוכיח למל"ל כי הוא עובד שכיר על פי המבחנים הנ"ל כאשר נתייחס למכלול המבחנים- ונקראים יחד **המבחן המעורב**.

עובד עצמאי

- ברמת העיקרון עובד עצמאי מבוטח בביטוח נפגעי תאונות עבודה. ישראל הייתה הראשונה שביטחה בביטוח זה. עקב חשש שיתחזו והעובדה שיש פחות פיקוח.
- א. **דרישת הרישום**- לאור זאת נקבעה דרישת הרישום **בס' 77** לחוק הביטוח לאומי. על מנת שעובד עצמאי יהיה מבוטח עליו להירשם בביטוח לאומי או לעשות את המוטל עליו בכדי להירשם. **מ** **שלא רשום בפועל לא יכול להיות מוכר כמבוטח בביטוח נפגעי עבודה**.
 - ב. **נקבעו תנאים מהותיים**- לא מספיק שהעצמאי יהיה רשום הוא צריך לעמוד באחד משלושת התנאים החלופיים הבאים:
 - עיסוק במשלח יד לא פחות מ-20 שעות בשבוע.
 - הכנסה חודשית לא פחותה ממחצית השכר הממוצע במשק.
 - שילוב שני התנאים: מספיק שתעבוד 12 שעות ותרוויח 15% מהשכר הממוצע במשק.

עובד בחו"ל

- א. **עובד שכיר**
 - החוק קובע 3 **תנאים מצטברים**:
 1. העובד והמעביד הם תושבי ישראל
 2. חוזה העבודה נקשר בישראל
 3. העובד לא שהה מחוץ לישראל יותר 5 שנים ברציפות.
 - ב. **עובד עצמאי**
 - עובד עצמאי ייחשב כמבוטח בחו"ל אם הוא עומד בשני תנאים מצטברים:
 1. הוא נפגע כתוצאה מעיסוק במשלח ידו.
 2. לא שהה בחו"ל למעלה מ-6 חודשים רצופים.
- דב"ע נז/0-42 שטרן**- עו"ד שנסע לטייל בהונגריה. העו"ד היה בעבר היועץ המשפטי של מדרשה. בהונגריה החליט לנסוע לאומן פסיפס על מנת אולי לקנות פסיפס למדרשה. בדרך חזרה מאותו אמן הוא נפגע בתאונת דרכים. בית הדין קבע כי זה חלק ממשלח ידו והוא לא שהה יותר מ-6 חודשים לכן עמד בתנאים.

עובד זר-

- א. חוקי-נקודת המוצא הוא שביטוח נפגעי עבודה הוא ביטוח טריטוריאלי ולא ביטוח של אזרחות ותושבות. ייחשב כעובד שכיר והוא מבוטח.
- ב. לא חוקי- מכיוון שמדובר בעניין טריטוריאלי הוא גם מבוטח בביטוח נפגעי עבודה. בכנסת לא התקבל על הדעת שעובד כזה יקבל כסף ולכן נחקק **ס' 324 (ב)** לא תושלם גמלה של עובד שלא כדין.
פס"ד 1911/03 האגודה לזכויות האזרח נ' שר האוצר- על חוקתיות הס'. ביהמ"ש לא נתן פס"ד שכן מל"ל הבין כי הפס"ד יפעל נגדו וחוקק סעיף בנדון.
"324ב. (א) לא תשולם גמלה לשוהה שלא כדין, כמשמעותו בסעיף 13 בחוק הכניסה לישראל (בסעיף זה – שוהה שלא כדין) בעד תקופת שהותו כאמור.
(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), מי שמשתלמת לו גמלה ונעשה שוהה שלא כדין, יופסק לו תשלום הגמלה בעד תקופת שהותו שלא כדין לפי הוראות הסעיף הקטן האמור, החל בתום 30 ימים מיום שנעשה שוהה שלא כדין."
לפי סעיף זה ניתן לקבל את הגמלה כאשר ישנה פגיעה של אי חוקיות שהייה:
א. העובד הפך לחוקי. ב. תקבל את הכסף כאשר תעזוב את הארץ (מכיוון שלא רוצים בו בארץ)-
עזב את הארץ ולכן הנו נחשב לעובד זר לא חוקי.

עובד בחופשה-

- עב"ל 82/96 המל"ל נ' ד"ר ביזנטי** – 3 מצבים:
1. כאשר עובד בחופשה הוא עדיין נחשב מבוטח.
 2. חופשה ללא תשלום- יחסי העבודה מושהים ואז אני לא מבוטח (גם אם המעביד משלם ביטוח לאומי ביהמ"ש בוחן את יחסי העבודה מעביד)
 3. שבתון- ביה"ד אומר שהוא מבוטח גם בשבתון כאשר יש 2 דעות למקרה זה: השופטת נילי ברק- כל שנת השבתון האדם מבוטח. לעומתה השופט קליקמן המבחן הוא מבחן השכר- אם מקבל כסף מהמעביד הוא מבוטח ואם לא אז לא.

מתנדב-

- ביטוח לאומי לא חל רק על עובדים אלא גם על מתנדבים. **ס' 289** קובע רשימה של מתנדבים שכולם מבוטחים לדוגמא: כבאי מתנדב, פעל בהתנדבות לפי הפנייה של רשות ממשלתי, מתנדב ע"ר.
ס' 287- מי שהושיט עזרה לזולתו על פי חובה שבדין הוא גם מבוטח על פי חוק נפגעי עבודה.
דמי הפגיעה של מתנדב הוא פי 3 מהשכר הממוצע.

04/11/2012

שיעור 3

מבוא לתאונת עבודה

תאונת עבודה מחולקת לאחת מ-3 קטגוריות:

1. תאונה- אירוע חד פעמי, בלתי צפוי.
2. מחלת מקצוע- בד"כ פגיעות שהן תוצר של הליך מתמשך. (לדוגמא: מחלת ריאות שנוצרה בעקבות חשיפה לחומרים מיוחדים)
3. מיקרו טראומה- נוצר ע"י הפסיקה. - בד"כ פגיעות שהן תוצר של הליך מתמשך.

יכול להיות כי תאונה תמשיך אח"כ להיות מחלת מקצוע. לדוגמא: אדם נפל בעבודה והוא עוסק בסבלות. הבעיה נוצרה כתאונה אך הוחמרה.

ס' 79 לחוק הביטוח לאומי- תאונת עבודה נוצרה תוך ועקב מהלך העבודה. הפסיקה הוסיפה תנאים נוספים מתי פגיעה בעבודה נחשבת כתאונת עבודה.

ס' 79: "תאונת עבודה" - תאונה שאירעה תוך כדי עבודתו ועקב עבודתו אצל מעבידו או מטעמו, ובעובד עצמאי - תוך כדי עיסוקו במשלח ידו ועקב עיסוקו במשלח ידו;

על מנת שתאונה תיחשב תאונת עבודה היא צריכה לעמוד בכל התנאים הבאים:

- א. תאונה
- ב. קשורה לעבודה
- ג. קש"ס בין התאונה לעבודה
- ד. נזק
- ה. קש"ס בין התאונה לנזק- (הרכיב הבעייתי והמרכזי בהוכחה)

לדוגמא: אדם החליק על רצפה. ישנה תאונה זה היה בעבודה תוך כדי העבודה מתקיים הקש"ס. הוא שבר את הרגל שנגרם בעקבות הנפילה מתקיים קש"ס בין התאונה לנזק.

אדם סוגר איתי חשבון כאשר אני הייתי בעבודה ונפצעתי. ישנה תאונה במהלך העבודה אך אין קש"ס בין התאונה לעבודה.

נפלתי בעבודה ואני טוען שנקרעה לי הרצועה בברך- אם ביטוח לאומי יוכיח שאין קשר בין התאונה לנזק ואם יוכיח שלפני היה נזק נוכחי משמע לא מתקיים קש"ס בין התאונה לנזק ולכן לא יוכר כתאונת עבודה.

תאונה מגורמים הנראים לעין

כללי-הכוונה לתאונות הקלאסיות שאנו מדברים בתאונות עבודה. מה שמשותף שאנו יכולים לראות את הסיבה לפגיעה והתוצאה בעין. (להבדיל מאדם שחטף התקף לב).

מבחן הפתאומיות- נקבע ע"י הפסיקה כמבחן החל בתאונה שכזו.

כולל שני מבחני משנה:

- i. מבחן הזמן- על מנת להצביע על תאונת עבודה שהיא תוצאה מגורמים הנראים לעין אותו מבוטח שטוען לתאונה צריך להראות מתי זה קרה.
- ii. מישור השטח- המבוטח צריך להצביע על המקום שבו נגרם לו הפגיעה. (פותח ע"י הפסיקה). נקבע ע"י בית הדין הארצי- כאשר עובד נפגע בתאונה מגורם הנראה לעין. הדבר מורכב כאשר לדוגמא: אחות בבי"ח נדבקת מחיידק קשה להוכיח את מבחן הפתאומיות.

ס' 83: "תאונה שאירעה לעובד תוך כדי עבודה רואים אותה כתאונה שאירעה גם עקב העבודה, אם לא הוכח ההיפך; ואולם תאונה שאינה תוצאה של גורמים חיצוניים הנראים לעין, בין שאירעה לעובד ובין לעובד עצמאי, אין רואים אותה כתאונת עבודה אם הוכח כי השפעת העבודה על אירוע התאונה היתה פחותה הרבה מהשפעת גורמים אחרים."

תאונה מגורמים שאינם נראים לעין

כללי-מדובר בפגיעות כמו: אירועי לב, אירוע מוחי, מחלת סכרת, פגיעה נפשית. מחלות שהרפואה כפי שנראית בביה"ד מכירה בכך שאירוע תאונתי יכול להביא להתפרצות המחלה. (לא בטוח שמבחינה רפואית בהכרח נכון אבל הפסיקה מכירה בכך שאירוע בעבודה יכול לזרז לפריצת המחלה).

אירוע חריג

מבחן האירוע החריג מבקש לחפש אירוע חריג בעבודתו של האדם כתנאי להכרה באחת הפגיעות הפנימיות שהוזכרו הנ"ל. (גם אם הנזק נגרם יום לאחר שאירוע חריג בעבודה בבית המבוטח)

דב"ע **מו / 0-139 דן יצחק נ' המל"ל** - פס"ד שבו הוחזר מבחן האירוע החריג.

מה זה אירוע חריג?

- **אירוע פיזי או נפשי חריג** - העביר את כל משרדו וקיבל אוטם בלב. התחיל לשחק כדורגל בליגה למקומות עבודה.

עב"ל 474/06 - בלמס נ' מל"ל - נהג שמסיע אנשים ממקום למקום היה צריך להרים ערימות של ספרים ולאחר מכן קיבל התקף לב. ביה"ד אומר שאירוע הרמת המשקל זה אירוע פיסי חריג בעבודה והמקרה הוכר כאירוע חריג.

מלבד אירוע פיזי חריג ישנם אירועים פסיים חריגים בד"כ סביב זה יהיה הנושא: ויכוחים, התעצבנויות, כעסים. **(לחץ מתמשך לא יכול להביא להכרה בפגיעות אלו כתאונות עבודה) -**

למבחן!!!

עב"ל 70/97 פרויד נ' מל"ל - מסביר שכל המקרים של לחץ נפשי ואפילו אירוע של שמחה יכול להיות מוכר כאירוע חריג.

הסיבה **שחייבים אירוע נקודתית** הוא כדי שזה ייכנס לתאונה.

דב"ע שן / 0-179 זיו נ' המל"ל - מורה שכעס על תלמידיו מפני שלא קיבלו תוצאות טובות במבחני המגן וקיבל התקף לב. הכעס והעצבים שקיבל אלו מוגדרים כאירוע חריג.

עב"ל 1285/04 בנרויה נ' המל"ל - פקיד בנק שהגיעו אליו זוג לקוחות לקבל הלוואה. אותו זוג לא עמד בתנאים לקבלת הלוואה ולכן לא אישר את ההלוואה אותו זוג איים עליו בלילה כתוצאה קיבל התקף בלב והדבר הוכר כאירוע חריג.

ב"ל 1369/07 עזאם נ' מל"ל - פקח שהגיע לבסטה של רוכלים החלו לקלל אותו ולצעוק עליו והוא לקה בליבו הוכר כאירוע חריג.

דב"ע שן/0-39 גבריאלי נ' המל"ל - קבע שהודעת פיטורין מהווה אירוע חריג.

חריג מהר? ביחס למה?

מצב 1: רואה חשבון מרים משקל בעבודה

מצב 2: סבל מרים משקל בעבודה

המבחן שנקבע הוא **מבחן סובייקטיבי ביחס לשגרת עבודתו של המבוטח**. לכן רק רואה החשבון יוכל לטעון לאירוע חריג.

ביה"ד הרחיב הלכה זו **בדב"ע נד/0-186 אלבז נ' המל"ל** - מדובר באדם שהיה רגיל כל יום לעלות מדרגות רבות למקום עבודתו. באותו יום הוא הגיע חולה וביה"ד עשה הרחבה וקבע שאותה עליה של אדם במדרגות כשהוא חולה מוכר כאירוע חריג בעבודה.

ההשוואה שצריך לעשות בין שגרת העבודה של המבוטח לבין האירוע.

בג"צ 1199/02 לוסקין נ' ביה"ד לעבודה - אם האדם מרים משקלים יום יום אבל בעבודתו לא אז האירוע ייחשב אירוע חריג. המבחן הוא ביחס לשגרת העבודה ואין קשר ליום יום של העובד מחוץ לעבודה.

דב"ע נד/0-286 יוסף נ' המל"ל - נהג מונית אשר ברחו לו נערים מבלי לשלם וביטוח לאומי הוכיח שזה קרה בעבר. ביה"ד קבע עצם זה שהאירוע קרה בעבר אן זה אומר שהדבר אינו חריג.

הבע"ל 31/03 - בעל חברה אופנועים שראשי משפחת פשע איימה עליו מס' פעמים ברצח. בביה"ד האזורי התביעה נדחתה כי אמרו שזה לא חריג. בביה"ד הארצי נהפך פס"ד ואמר שאין בעובדה שאיימו עליו ברצח בעבר לקבוע אם האירוע חריג או לא חריג.

פס"ד 349/06 בלומשטיין נ' המל"ל - מבוטח שנהג להזיז מדפסת כבדה של 250 ק"ג עשה זאת פעם בשבועיים. ביה"ד אמר שלמרות שעל פניו זה לא אירוע חריג מדובר במאמץ גדול ולכן צריך לראות בכך אירוע חריג.

❖ אין מבחן ברור לגבי מתי אירוע חריג או לא ברור שאירוע שאירע פעם ביום או כמה פעמיים בשבוע לא יכול להיות חריג אבל אירוע שקורה פעם בחודש כן ייחשב חריג. אך מה שבין לבין לא ברור.
לדוגמא: סבל המרים משקל כבד והרמה ספציפית הביא לכך שחטף התקף לב- היום על פניו לא ייכנס לאירוע חריג. בעניין בלומשטיין נעשתה הרחבה ומה שצריך לעשות זה איזון בין התדירות לבין החריגות. ככל שהאירוע החריג יותר קל ופחות עוצמתי כך צריך לדרוש תדירות נמוכה יותר. לעומת זאת במקרים קיצוניים צריך להסתפק גם בתדירות גבוהה של כמה פעמים.

11/11/2012

שיעור 4

פעילות נלווית לעבודה

כללי:

מנסים לראות באיזה מצבים עדיין יכיר במקרה מסוים כחלק מהעבודה למרות שהוא לא חלק ממש מהעבודה. **מתי פעילויות שהן לא חלק מהעבודה יוכרו כחלק מהעבודה?** השתלמויות, ליגה לעובדים וכו'.

מלצרות שעבדה והיה להם יום כייף עלתה על אופנוע ים ונפצעה. פעילות חברתית נלוות- האם יוכר כפעילות נלווית לעבודה?

מגוון המקרים רחב עד אינסופית- כל פעילות שנעשית לאחר שעות העבודה וכלל את העובדים ניתן לטעון כי היא חלק מהעבודה.

אין תשובה ברורה לכך בחוק ולכן נוצרו מבחנים בפסיקה

מבחני הפסיקה לפעילות נלווית:

1. **מבחן האלמלא-** האם אלמלא העבודה העובד היה נפגע באותו אירוע? הבעיה במבחן שהוא מבחן מאוד רחב- ניתן לקשר כמעט כל דבר לעבודה.
עב"ל עזאני 471/06- נקבע שמכיוון שמבחן ה-אלמלא הוא מרחיב מידי הוא לא יכול לקבוע מה היא פעילות נלווית ומה לא ולכן נדחה בפסיקה.
2. **מבחן התועלת-** האם בפעילות הנלווית לעבודה ישנה **תועלת כלשהי למעביד?** הפסיקה קבע שמבחן זה הוא מצמצם מידי.
3. **מבחן הסבירות- דב"ע לא/ 0-22 שטרן-** בית הדין קבע שאם הפעולה **קשורה באופן סביר לעבודה** נכיר באותה פעילות כפעילות נלווית לעבודה. מה זה סביר? **לא ברור מה המבחן הזה.**
עב"ל 1370/00 סחייק- עובדת בנק שיצאה עם עוד עובדים מהבנק לצעדת הגלובע ונפצעה. ביה"ד פסק שזה לא סביר הקשר בין העבודה בבנק לבין הצעדה.
4. **מבחן אינטרס המעביד-** על פי מבחן זה הפעילות הנלווית תוכר ככזו הקשורה לעבודה **כל זמן שיש למעביד אינטרס בפעילות הזו.**
עב"ל 1173/03 עטר- פעולה שעשה ועד העובדים ללא כל קשר למעביד מנתקת את הקשר שבין אינטרס המעביד לבין הפעולה. קביעה זו בעייתית שכן הטענה לא בהכרח נכונה.
5. **מבחן חובת ההשתתפות- אם העובד היה חייב להשתתף** הפגיעה תמיד תוכר ככזו שקשורה לעבודה.
דב"ע מ"ז/ 0-99 מ"ל נ' חדידה- עובד נפצע מתוקף תפקידו במועצת העובדים הייתה לו חובת השתתפות.

מה היא חובת השתתפות? רשמית עם סנקציות? חובה שהיא לא רשמית- לא ניתן להיעדר מכך. לא ברור אם מהותית? או פורמאלית?

6. **מבחן הזיקה למקום העבודה-** האם יש זיקה בין הפעילות הנלווית לבין העבודה? על מנת לבדוק את הזיקה בודקים מבחני עזר: **אינטרס המעביד וחובת השתתפות**. אם יש זיקה יוכר ואם לא, לא יוכר. מתי יש זיקה? אין זיקה? מבחן אמורפי.

המבחן הדו שלבי לפעילות נלווית

בע"ל 91/99 אילוז נ' המל"ל- עובדי חברה יצאו לאירוע בטבריה לא הייתה חובת השתתפות. המעביד מימן אבל מי שיצא זה היה על חשבון ימי חופש. היו פעילויות שונות אחת מהן הייתה פעילות בננה בכנרת. עובד התהפך שבר את הלסת ונשאר נכה. האם האירוע קשור לעבודה או לא? הש' נילי ארד- סוקרת את המקרים שקרו ולמדה שהפסיקה בחנה כמקרה למקרה ולא כמבחנים. היא קובעת מבחן דו שלבי:

בשלב הראשון: צריך לראות האם הפעילות עצמה קשורה לעבודה? ע"י מבחן הסבירות. ביה"ד אומר שמלבד מבחן הסבירות המרכזי ניתן להשתמש במבחן תועלת המעביד, משתתפי האירוע, מימון וכו'- אין צורך שכל המבחנים יתקיימו אבל **אם מרביתם יתקיימו** סביר להניח שהפעילות הייתה קשורה לעבודה\ נלווית לעבודה.

בשלב השני: לאחר שראינו שהפעילות קשורה לעבודה נבדוק האם הפגיעה הייתה קשורה לפעילות? **חלק אינטגרלי מהפגיעה**. דוגמא: השתלמות בחו"ל עובד נפל בכניסה להרצאה זה חלק מהפעילות הנלווית לעבודה. אם לעומת זאת עובד הלך לחנות בגדים במהלך ההפסקה זו לא פעילות נלווית לעבודה.

קביעה זו נקבעה כהלכה בפסקי דין מאוחרים אליה ביניהם **פס"ד עופרה קופרמן**. הש' רמי כהן באותו פס"ד לא צריך מבחן דו שלבי ופעילות זו לא מוכרת כפעילות הקשורה לעבודה. הש' ברק מסכימה עם השופטת ארד אבל לא מסכימה למבחן הדו שלבי- מסכימה עם התוצאה. לגישתה הגישה צריכה להיות מרחיבה ולא צריך לעשות את ההפרדה המלאכותית של הקשר השני של המבחן.

הביקורת על הפסיקה:

לגבי החלק הראשון המבחן הדו שלבי לא מחדש אלא רק מחזיר אותנו למבחן הסבירות ושוב עולה השאלה מתי זה סביר ולא סביר. לגבי החלק השני לא בטוח שצריך לעשות את ההפרדה לגבי פעילויות שקשורות בכנס ופעילויות לא קשורות לכנס.

סיכום: במהלך השנים הפסיקה קבעה מס' מבחנים להכרה בפעילות נלווית ככזו שקשורה לעבודה בין מבחנים אלו ניתן למנות את המבחנים הנ"ל. פס"ד **בע"ל אילוז נ' המל"ל** ניסה לעשות סדר בדברים והוא מהווה את ההלכה המחייבת לגבי פעילות נלווית לעבודה. על פי פס"ד המבחן הוא דו שלבי ורק מי שיעמוד בשני השלבים יוכר ככזה הנפגע בעבודה. השלב הראשון מבקש לקבוע האם הפעילות שבה נפגע עובד מהווה פעילות נלווית. במסגרת זו נבדוק את המבחנים שנקבעו בפסיקה וככל שמקרו של העובד יתאים ליותר מבחנים עניינו יוכר כפגיעה בעבודה. מכל המבחנים ננסה לעמוד על התמונה הכללית אין צורך שכולם יתקיימו אך אם רובם מתקיימים נכיר בכך כפעילות נלווית ולהיפך. במסגרת מבחנים אלו צריך לשים לב למבחן חובת השתתפות כאשר אם יש חובת השתתפות נכיר באירוע כפעילות נלווית ואם אין חובת השתתפות עדיין אפשר להכיר אך לא בהכרח נכון גם לגבי מבחן אינטרס המעביד- כשיש אינטרס בד"כ יראו בכך כפעילות נלווית אך לא בהכרח אם אין אינטרס.

השלב השני לאחר שנקבע שהפעילות היא פעילות נלווית נבדוק האם העובד נפגע במהלכה השגרתית של הפעילות שהוכרה כנלווית לעבודה. כל עוד העובד נפגע בחלק מהתוכנית של הפעילות הנלווית עניינו יוכר כפגיעה בעבודה במידה ושהוא נפגע בפעילות שאינה חלק מהפעילות הנלווית עניינו לא יוכר.

דוגמאות:

- **אירועי ספורט-**
ל"ד 0-281 לבנה- פעילות במסגרת של הליגה למקומות עבודה היא פעילות נלווית מוכרת. פעילות ספורטיבית שלא במסגרת הליגה למקומות העבודה תיבחן לאור הנסיבות וישום המבחנים. נפריד בין פעילות של הועד לבין פעילות שיזומה ע"י המעביד.
השתלמות-
- **פס"ד דב"ע מ"ט כנף 0-183-** מורה לחינוך גופני שנפצע במהלך השתלמות ביה"ד קבע מס' מבחנים ספציפים:
 - א. באיזו מידה קשורה ההשתלמות לעבודתו של העובד?
 - ב. האם המעביד עודד את העובד להשתתף בהשתלמות?
 - ג. מי ממך את ההשתלמות?
 - ד. מה המסגרת הפורמאלית של ההשתלמות?
 - ה. מועד קיומה של ההשתלמות בזמן העבודה או לא?
- **אירוע חברתי-**
בע"ל מחמודה 59/96- ארגנו לעובדות יום כייף לרגל יום האישה עובדת נפלה וביה"ד פסק שאין קשר בין האירוע לבין העבודה.
בע"ל חזן 468/03- ארגנו יום כייף לרגל יום האישה עובדת נפלה וביה"ד פסק שיש קשר בין האירוע לבין העבודה.
❖ חוסר ודאות מוחלט!!!
- **בדיקות רפואיות-**
דב"ע נ"ה/ 0-218 ירום- טייס שהיה צריך לבצע בדיקת מאמץ בגלל הבדיקה היה זקוק לצינטור וזה גרם לו לאירוע מוחי. ביה"ד נותן משקל לכך שהייתה מוטלת עליו חובה לבצע בדיקות לפי התקנות ורואה בכך פעילות נלווית.

18/11/2012

שיעור 5

קשר סיבתי בין העבודה לתאונה

עד כה הסברנו מה זו תאונה\פגיעה בעבודה ומתי תאונה יכולה להיחשב לאו דווקא שאנו בעבודה היום נחזור לעבודה.

קש"ס יש לשים לב בין קש"ס בין התאונה לבין הנזק לבין התאונה לבין העבודה. קש"ס בין התאונה לבין הנזק נבדוק מתי הנזק קשור לתאונה.

האם יש קשר בין התאונה לבין העבודה? האם נגרמה כתוצאה או מהעבודה או לא? אין התייחסות לנזק.

אם אדם דקר אותי בשל עבודתי זו תאונת עבודה שכן מתקיים הקש"ס אם דקר אותי בגלל סיבה אישית לא מתקיים הקש"ס.

שני עובדים במקום העבודה והם מכירים ויודעים שהעובדת מסיימת לעבוד בשבע בערב הוא מחכה לה ואונס אותה האם מדובר בתאונת עבודה?

היחס בין הרכיבים "תוך כדי" ו"עקב":

ס' 79 לחוק הביטוח הלאומי קובע שתאונת עבודה תוך כדי ועקב הפסיקה אמרה שרכיב העקב בולע את התוך כדי- משמע אם יש קש"ס אז נראה זאת כתוך כדי. נחפש את העקב!!

בג"צ 1262/94 זילברשטיין- העקב תמיד בולע את התוך כדי. לא כל תוך כדי הוא עקב אבל כל עקב מכיל את התוך כדי.

הסוגיה של מקרה האונס הנה סוגיית ביניים.

מבחנים אפשריים לקש"ס

המבחנים נקבעו בפסיקה האמריקאית:

- א. מבחן הסיכון המיוחד- יש קשר סיבתי רק אם הפגיעה היא סיכון מיוחד שרלוונטי לעובד הספציפי. לדוגמא: נגר שנחתך ממסור חשמלי. הבעיה עם מבחן זה שהוא תוחם רק את הסכנות הרלוונטיות לאותו מקצוע. איזה סיכון יש לרו"ח? מבחן זה נדחה שכן מדובר במבחן מצמצם. מכיל רק סיכונים עבודה מובהקים ונזנח גם בארה"ב ונקבע בע"א 14/66 המל"ל נ' פיין- שמדובר במבחן מצמצם ולכן לא מתקבל.
- ב. מבחן הסיכון המוגבר- מבחן זה מרכז את המבחן הראשון לא רק סיכון מיוחד אלא גם אם תנאי העבודה הביאו לסיכון מוגבר נכיר בכך כתאונת עבודה. דוגמא: עובד נפגע ממכת ברק- אם במקרה במסגרת עבודתו נמצא ליד מתכות מדובר בסיכון מוגבר ולכן יכירו בתאונת עבודה. מבחן זה מצמצם- למה עובד שאין לו סיכון מוגבר לא יקבל סעד?
ג. מבחן הסיכון למעשה- קובע האם למעשה העבודה גרמה לפגיעה? כלומר, מבחן ה- אלמלא- האם אלמלא העבודה העובד היה נפגע. מבחן הסיכון למעשה שואל אלמלא העבודה העובד היה נפגע? מבחן זה רחב מידי לדוגמא במקרה האונס. מצד אחד הוא רחב מידי מצד שני נראה כמבחן היחיד היכול להכיל את כל המקרים שיש נטייה ורצון לראות בהם כתאונת עבודה.
- ד. מבחן הסיבה הנצפית- מבחן הצפיות שואל: האם ניתן היה לצפות את הפגיעה? אם היה ניתן לצפות מראש יש קש"ס אחרת לא מתקיים הקש"ס. מבחן זה בעייתי שכן לא רלוונטי לדיני הביטחון הסוציאלי הוא הגיע מדיני הנזיקין שם יש להטיל אחריות על האדם שיכול היה לצפות את הנזק או לפחות את חלקו. כאשר אנו דנים בדיני הביטחון הסוציאלי אין לנו עניין מי אשם. הצפיות נגזרת מהאשמה ולכן אין רלוונטיות למבחן.

בג"צ זילברשטיין 9262/94- עובד שעבד וסיים לעבוד לאחר כמה שנים היה לו רעיון למה שלא אחטוף את המעביד ואבקש כופר עבורו. הוא הגיע למקום העבודה והכניס לרכבו של המעביד לשעבר וניסה לעניין אותו כביכול בהצעות עסקיות. בשלב מסוים חטף אותו ולקח אותו לים. הוריד אותו בים הרביץ לו ואז הרג אותו ולאחר מכן התקשר לבקש כופר. עולה השאלה האם מקרה זה מהווה תאונת עבודה? ביה"ד האזורי קובע שיש זיקה ברורה בין התאונה לבין מקום העבודה ולכן מכיר בכך כתאונת עבודה. ביה"ד הארצי הופך את ההחלטה ומוגש ערעור לבג"צ- ידון לרוב במקרים חריגים של עילות הסף. במקרנו מדובר בסוגיה עקרונית, פס"ד ניתן ברוב של שני שופטים: באך ולוין אין קשר לעבודה זו לא תאונת העבודה, מבחן ה-אלמלא הוא רחב מידי ולכן לא מכירים בכך. הש' לוין יש להבחין את מבחן השכל הישר אך לא מסביר מה הוא. חשין בדעת מיעוט אומר שיש להכיר בכך כתאונת עבודה: לא נכנס לרכב לולא ההכרות, לא היה בוחר בו ללא ההכרות המוקדמת ומסביר למה היה צריך להכיר במקרה כתאונת עבודה. משמע שיש ללכת לשני הכיוונים שתי התוצאות הגיוניות.

יש לפרש את חוק הביטוח הלאומי לפי הפרשנות התכליתית. התכלית היא סוציאלית ואם ניתן לפרש מקרה לשני הכיוונים עדיף ללכת לכיוון של טובת הנפגע.

הבעיה עם פס"ד שלא נתן מבחן ברור.

המבחן החל בדיני הפגיעה בעבודה

דנ"א אביאן 5343/00 – בחוק הנכים יש "עקב שירותו" ביהמ"ש בהרכב של 7 שופטים קובע מעין מבחנים שניתן לעבוד איתם. המבחן נקבע ע"י השופט חשין. המבחן כולל שני מבחנים:

מבחן ראשון: סיבתיות עובדתית: ישנה סוגיה דבר ראשון נבחן אותה **האם אלמלא העבודה היה קורה מה שקורה? במקרה הספציפי**. רק לאחר שעוברים שלב זה נמשיך .

מבחן השני: סיבתיות משפטית- אין נוסחת קסם שאפשר להכניס נתונים ולדעת. שאלת הריחוק של הקשר הסיבתי: **עד כמה האירוע שלפנינו רחוק מבחינת הקש"ס מעבודה?**

ביה"ד הארצי לעבודה אימץ את זה **בעב"ל 1187/04 זייד** – כאשר באים לבחון שאלה מבחינת קשר סיבתי נעבור את המבחן הראשון: האם אלמלא העבודה זה היה קורה? המבחן השני מבחן של מדיניות משפטית כאשר הדבר יהיה רחוק מבחינת העבודה משפטית לא נכיר בכך.

דוגמאות:

1. **עב"ל 1187/04 זייד** – עובד שנפגע בעבר בתאונת עבודה הוכר בביטוח לאומי ונסע לוועדה רפואית לקביעת הנכות. בדרך חזרה הייתה לו תאונת דרכים. המבחן הראשון של אלמלא העבודה מבחן הסיבתיות העובדתית מתקיים. כעת נבדוק את מבחן הסיבתיות המשפטית- המקרה רחוק מידי מבחינה סיבתית.
2. **עב"ל 101/06 ז'יטלני** – התדיינות משפטית שקשורה לעבודה שבמהלך החקירה המשפטית לקה האדם בהתקף לב. המבחן הראשון של סיבתיות עובדתית מתקיים. מבחן הסיבתיות המשפטית- לא מתקיים ישנו ריחוק סיבתי.
3. **דב"ע מט' 0-171 מוחמד** – מוחמד וחברו לעבודה רבו בתחנת ההסעה. אחד משניהם תפס יונה והם רבו מי הבעלים של היונה. הסכסוך נפתר שאחד מהם קיבל מפתח לעין. ביה"ד לא הכיר באירוע כתאונת עבודה. הסיבה שלא הכיר בכך נעוצה ברקע לסכסוך שאינו קשור לעבודה. – תקיפה ע"י חבר לעבודה.
4. **עב"ל 215/97 אבולהיג'א** – קטטה על רקע מחלוקת בעניין שיבוץ למשמרות- ביה"ד מקבל את התביעה הרקע לקטטה שונה ויש קשר בין הריב לבין העבודה.
5. **דב"ע מט' 0-87 אבטליון** – עובד שהיה מבוקש וכעברין נמלט הסתתר במקום העבודה של המעביד. כאשר הגיע המעביד למקום העבודה והעובד חשש שיסגיר אותו ולכן רצח אותו. הוכר כתאונת עבודה.
6. **עב"ל 54/61** תקיפה ע"י צד ג' – קסטנר עזר להציל יהודים בתקופת השואה ופורסם עליו בא"י ע"י מלכיאל גרינוולד שהוא עזר לנאצים וזה הגיש ע"י היועמ"ש תביעת דיבה נ' גרינוולד- ההגנה לתביעה זו היא אמת דיברתי. התנהל משפט ולבסוף המחוזי קבע שקסטנר מכר נשמתו לשטן וסייע לנאצים. בערעור נקבע שלא הוכח שבאמת סייע והאשימו אותו רק שסייע לפושע נאצי במשפט נירנברג להימלט מעונש. חיכו שיצא מהעבודה והרגו אותו. אלמנתו הגישה תביעה להכיר בכך כתאונת עבודה- אין קשר לפסיקת ביה"ד ולכן לא מוכר כתאונת עבודה.
7. **דב"ע נד' 0-29 ספקטור** – פגיעה ע"י כדור ירי- עובד לחץ על אקדח שהיה אצלו במגירה נפלט כדור ופגע בו. ביה"ד עושה הבחנה אם הנשק היה כחלק מצרכי העבודה לדוגמא מאבטח זו תהיה פגיעה בעבודה אם הנשק היה פרטי לא ייחשב כפגיעה בעבודה.
8. **עב"ל 299/05 סאלם נ' המל"ל** – נפילה- ההלכה בעניין נפילות בעבודה אם העובד נפל בגלל סיבות פנימיות (גופניות), אם הנפילה היא בגלל העבודה נכיר. איך נכיר שכן אם נראה שמחלה שיש לה ביטוי פנימי-סחרחורת נכיר בכך כתאונת עבודה.

25/11/2012

שיעור 6

דרישת הנזק

חובת הוכחת הפגיעה הגופנית

סעיף 79 לחוק הביטוח הלאומי שמגדיר מה היא תאונת עבודה לא נוקט במונח נזק. לא קובע מה הוא נזק.

הפסיקה קבעה גם את דרישת הנזק. הפסיקה קבעה באין חבלה אין תאונת עבודה.

פס"ד וייל דב"ע 96-0/שם - קובע שיש חובה על המבוטח להוכיח נזק על מנת שעניינו יוכר כתאונת עבודה. חובה להראות חבלה.

דרישת הנזק הנצרות:

יש 3 אפשרויות כדי לקיים את דרישת הנזק (חלופיות)

1. **אי כושר**-המבוטח יראה שכתוצאה מתאונת העבודה נגרם לו אי כושר. נפלת בעבודה תביא תעודת מחלה תקבל אי כושר\ימי מחלה. די בכך כדי למלא את דרישת הנזק.
2. **טיפול רפואי**- מה קורה אם לא הלכתי לרופא או של נותן ימי מחלה? די בכך להראות שקיבלתי טיפול רפואי. לדוגמא: מישהו נפגע בגב לא קיבל ימי מחלה אבל קיבל טיפול פיזיותרפי.
3. **כאב וסבל**- מה קורה כאשר נפלתי ולא קיבלתי טיפול ולא אי כושר?
דב"ע 217/96 עליזה נזר נ' המל"ל-17.4.99 (הש' ברק קובעת שניתן להכיר בכאב וסבל כרכיב שממלא את תנאי הנזק לתאונת העבודה. היא מביאה שתי דוגמאות: לדוגמא נשברו לאדם שיניים והוא לא רוצה להפסיד ימי עבודה. לדוגמא: נשבר לאדם רגל ולא רוצה להפסיד עבודה- הבעיה עם דוגמאות אותם מביאה היא שיש זכאות לטיפול רפואי ולכן הן לא טובות. כל הפס"ד מוטעה מהבסיס כי מדובר בעובדת שנפגעה ביד ופנתה לקבלת טיפול רפואי. חודש לאחר פס"ד הנ"ל ניתן **פס"ד סיבוני 177/97**- היה צריך לדון בשאלת הכאב והסבל. הגברת סיבוני נפלה לא הלכה לקבל טיפול רפואי לא הוציאה ימי מחלה ועלתה השאלה האם מדובר בכאב וסבל. הש' רבינוביץ קבע שרק אי כושר וטיפול רפואי מקימים דרישת הנזק. הש' רבינוביץ לא התייחס לפס"ד נזר הש' שהיה בדעת מיעוט בנזר הצטרף לפס"ד של סיבוני. ביטוח לאומי הגיש עתירה לבג"צ לגבי פס"ד נזר ודחה את העתירה- לא מתערב! משמע יש שני פסקי דין סותרים ומאז העניין לא נדון. בפס"ד של ביה"ד האזורי נמצאו 10 תיקים שעסקו בכאב וסבל ולא הייתה הכרעה ולכן ההלכה לא ברורה.

קשר סיבתי בין התאונה לבין הנזק

קשר זה מבטא את הזיקה הנדרשת בין תאונת העבודה לבין הנזק שטוען שנגרם לו. לדוגמא: אדם שנפגע בגב ואומר שהכאב מקרין לרגל וטוען שזה כתוצאה מהפגיעה בגב. אדם אחר קיבל מכה בראש ולאחר יומיים קיבל אירוע מוחי וכו'- האם אותו נזק קשור לאותו תאונה?

3 אפשרויות:

1. **התאונה אינה מהווה גורם אפשרי לנזק**- על פי הידע הרפואי. בהנחה שאין מחקר רפואי האומר אחרת. לדוגמא: מבוטח הנחשף לשמש ולאחר שנים חלה בסרטן העור. אם חלה בסרטן שלפוחית השתן בהנחה שאין מחקר האומר שיש קשר בין חשיפת השמש לסרטן השתן
2. **התאונה היא הגורם הבלעדי**- אדם נפל ונשברה לו הרגל. אין גורם נוסף היכול לגרום לנזק מלבד הדבר שגרם לנזק- המקרה הקלאסי

3. **גורם אפשרי מבין ריבוי גורמים**- לדוגמא: מחלת ריאות חסימתית למי שהיה מעשן כבד וגם נחשף לחומרים מסוכנים בעבודה- כל אחד מהגורמים יכול לגרום לנזק וגם יחד וגם כהצטברות. השאלה היא מה ההשפעה של כל אחד מהגורמים האלו. דוגמא נוספת: אדם שיש לא השפעה גנטית וגם נחשף לחומרים מסרטנים.

חזקת הסיבתיות

קבועה בס' 83 בחוק הביטוח הלאומי. "רואים תאונה שנגרמה לעובד תוך כדי עבודתו ככזו שנגרמה עקב עבודתו אם לא הוכח אחרת"- כלומר נטל ההוכחה על ביטוח הלאומי אם התאונה קרתה תוך כדי העבודה אני רואה את זה כעקב אלא אם יוכיח שזה לא עקב.

פס"ד מורגן שטרן- מנהל חשבונות שבשנות ה-50 ישב בעבודה וקיבל התקף לב. אשתו הגישה תביעה למל"ל וטענה חזקת הסיבתיות אומרת שאם זה תוך כדי משמע זה עקב ולכן ביטוח לאומי צריך להוכיח שזה לא קשור לעבודה. מה שקרה שהמחוקק נבהל שכן החוק רק יצא. המחוקק אמר שהוא מפחד מתביעות כאלה ולכן מוסיף את הסיפא "ואולם תאונה שאינה תוצאה של גורמים חיצוניים הנראים לעין, בין שאירעה לעובד ובין לעובד עצמאי, אין רואים אותה כתאונת עבודה אם הוכח כי השפעת העבודה על אירוע התאונה הייתה פחותה הרבה מהשפעת גורמים אחרים."

כדי שלא יהיו מקרים כמו הנ"ל אם יצליחו להוכיח שהשפעה של מה שהיה בעבודה פחותה בהרבה מהשפעת גורמים אחרים זו לא תהיה תאונת עבודה.

אם התאונה אינה תוצאה של גורמים חיצוניים הנראים לעין זה לא יוכר כתאונת עבודה אם הוכח שהאירוע בעבודה השפעתו פחותה בהרבה מהשפעת הגורמים האחרים.

הניסוח שהיה צריך לעשות: ואולם, פגיעה בעבודה תוצאת ריבוי גורמים בין שאירעה לעובד ובין לעובד עצמאי, אין רואים אותה כתאונת עבודה אם הוכח כי השפעת התאונה על הפגיעה הגופנית הייתה פחותה הרבה מהשפעת גורמים אחרים.

מבחני הפסיקה:

צריך להראות אירוע חריג בעבודה (התאונה), ניזוקתי ועכשיו הדבר עובר למומחה רפואי שצריך לקבוע את הקשר הסיבתי בין התאונה לנזק. הוא צריך לקבוע האם השפעת העבודה פחותה בהרבה.

בית הדין קבע מבחנים:

1. **קשר סיבתי עובדתי**- האם הויכוח תרם משהו?
2. **קשר סיבתי משפטי**- זהו העיקר. **מבחן סמיכות הזמנים**: האם התקף הלב היה מופיע פחות או יותר באותו מועד גם אלמלא האירוע בעבודה. המומחה קבע שהאירוע זירז אז יש להכיר בכך כתאונת עבודה.

סיכום "תאונת עבודה"

צריך להראות תאונה

קשר סיבתי בין התאונה לבין העבודה (ריחוק משפטי)

נזק

קשר סיבתי בין התאונה לבין הנזק

02/12/2012

שיעור 7

מחלות מקצוע

מה קרה כאשר העובד לקה במחלה ולא בשל אירוע נקודתי. לדוגמא: נשימה של חומרים מסוכנים וחשיפה המזיקה גורמת לסרטן. אין רכיב של תאונה לא ניתן להצביע על רכיב התאונה צריך חשיפה רבת שנים. (פס"ד ליאו נ' רינגלר- התפתח סרטן בשל תאונת דרכים-מקרה חריג)

רשימת מחלות המקצוע

85' 80 לחוק הביטוח הלאומי

"(א) השר, לאחר התייעצות עם שר הבריאות, רשאי לקבוע שמחלה פלונית היא, מיום פלוני, מחלת מקצוע, בין לגבי כל המבוטחים לפי פרק זה ובין לגבי סוג מבוטחים, אם לפי אופיה וגורמיה של אותה מחלה יש לראותה, לדעתו, כסיכון מקצועי.

(ב) השר, לאחר התייעצות עם שר הבריאות, רשאי לקבוע נסיבות שבהן מחלה פלונית היא בחזקת מחלה שבה חלה המבוטח עקב עבודתו כל עוד לא הוכח ההיפך.

(ג) אדם שנעשה לראשונה לא מסוגל לעבודתו עקב מחלה פלונית בטרם היוותה קבועה כמחלת מקצוע, רואים אותו כמי שחלה באותה מחלה בטרם היוותה קבועה כאמור."

מסמך את שר העבודה לאחר התייעצות עם שר הבריאות לקבוע איזה מחלות ייחשבו כמחלות מקצוע, לצד איזו עבודה דרושה כדי להכיר במחלות הללו. שר העבודה בתקנות הביטוח הלאומי קבע רשימה של מחלות תקנות ביטוח לאומי (מחלות נפגעי עבודה)- איזו סוג עבודה צריך כדי ללקות באותה מחלה רק עובד שעבד בתנאים המפורטים בתוספת לתקנות יכול להיות מוכר כמחלת עבודה העבודות המוכרות שם. התקנות נכתבו בשנת 1954. הבעיה שניתן היום למצוא יותר מחלות הקשורות לעבודה כמו כן שוק העבודה התפתח ועבודות בהם עבדו בשנות ה-50 הן לא העבודות שבהן עובדת רוב האוכלוסייה. לדוגמא: מחלה של הרעלת זרחניים אורגניים- לאנשים העובדים עם זרחניים אורגניים. טלקוזיס- מי העוסק בייצור אבקות כביסה. מחלת צוללנים. ריאות החקלאים- עובדים החשופים לעש. מי שנחשף לנסורת ועבודות עץ.

ישנן עבודות שיש להם חשיפה לסיכונים רבים. לדוגמא: כבאים לא הוכרו כמחלות מקצוע למרות שישנם מחקרים המראים כי יש קשר בין התמותה אצל כבאים עד גיל 65 לעבודה במקצוע.

רשימה פתוחה או סגורה

ביהמ"ש אין מדובר ברשימה פתוחה ואם מישהו רוצה להכניס עוד מחלות מקצוע צריך לפנות לשר.

דב"ע ל"ה/ 0-26 המל"ל נ' טנג'יו- החוק אומר בס' 85 שהשר מוסמך לקבוע רשימה של מחלות מקצוע ומה שהשר לא קבע לא נכנס. פסיקה זו היא הגיונית כי בעיקרון יש שתי שיטות לבחינת קשר סיבתי:

1. שיטת הקשר הסיבתי-לדוגמא: בחוק הנכים- הצלחת להוכיח קשר סיבתי בין השירות לבין המחלה אתה מוכר כנכה צה"ל- לא מעניין איזו מחלה. יש קשר-יש הכרה. לכן גם אין דרישה לתאונה אלא רק לקשר סיבתי.
2. שיטת הרשימה הסגורה- אירוע תאונתי או כניסה לאותה רשימה סגורה של מחלות מקצוע ואין רשימה פתוחה.

רוב המחלות לא מוכרות לפי התקנות למרות שיש קשר בין המחלה לבין העבודה. כל עובד כביכול בסעיף 79 צריך להיות מוכר כנפגע עבודה אם הדבר הוא בתאונת עבודה או מחלת עבודה.

התנאים להכרה במחלת מקצוע

- 1. המחלה נקבעה כמחלת מקצוע**- המחלה בתוך הרשימה הסגורה ואם המחלה לא בפנים אין עמידה בתנאי זה
 - 2. הזמן בו המבוטח חלה במחלה - ס' 85 (ג)**, המבוטח חלה במחלה טרם שהיא הייתה רשומה כמחלת מקצוע.
 - 3. המבוטח עומד בתנאי התוספת לתקנות**- המבוטח צריך להראות שהוא עבד באותו סוג עבודה כפי שנקבע בתוספת. לדוגמא: מחלת כבד נגיפית (צהבת)- עובדים הבאים במגע עם חולים. עובד מעבדה נדבק בצהבת - סוג העבודה לא מתאים לסוג העבודה שנקבע ברשימת המחלות ולכן לא יוכר כמחלת מקצוע.
 - א. תנאי בסיסי ונטל ההוכחה**- נטל ההוכחה לגבי סוג העבודה מוטל על המבוטח. **שריף נ' המל"ל** - על המבוטח הנטל להוכיח פוזיטיבית קיום התשתית העובדתית והתנאים על מנת שמחלתו תיחשב מחלת מקצוע.
 - ב. משר זמן העבודה**- כמה זמן צריך לעבוד במקום עבודה על מנת שיוכר כמחלת מקצוע? 3 חלופות: לפעמים בתוספת מתייחסים למשך זמן העבודה, לפעמים לא מתייחסים כלל ולפעמים, תקופה ממושכת.
 - **זמן מינימאלי**- יש מחלות מסוימות שרשום מה הפרק זמן מינימאלי על מנת שיוכרו כמחלת מקצוע. לדוגמא: ביטנוסיז- מחלה שנדרשת חשיפת לאבק כותנה בתנאי שעבדו שנתיים בתנאים אלו. מחלה אלרגית של דרכי הנשימה כתוצאה מרגישות לקמח- צריך לעבוד שנתיים לפחות עם קמח. צריך להראות שהעובד עבד את הפרק הזמן הדרוש בתנאים המפורטים.
 - **ללא פרק זמן**- רוב המחלות לא דורשת פרק זמן כלל וזה רלוונטי על מנת לקשור את הקשר. בעוד יש מחלות לדוגמא כמו טטנוס שלא צריך חשיפה רבה בעוד חשיפה לרנטגן צריך פרק זמן יותר ממושך. זו שאלה רפואית ואם העובד הראה שנחשף בתנאים הדרושים יענה על השאלה אם משך זמן החשיפה רלוונטי הוא המומחה הרפואי של ביהמ"ש.
 - **תקופה ממושכת**- מחלות שקובעות שהעובד בתנאי העובד היה צריך לעבוד בתנאים אלה תקופה ממושכת. לדוגמא: מי שסובל מירידה בשמיעה ועבד תקופת זמן ממושכת ברמה של למעלה מ-85 דציבל יכול להיות מוכר כנפגע עבודה. **מה זו תקופה ממושכת?** אין תשובה לכך.
- 4. המבוטח חלה עקב - תקנה 46** לתקנות הביטוח הלאומי (ביטוח נפגעי עבודה) קובעת שרואים שמבוטח החלה בתוספת ועובד בתנאים שנפגעו בתוספת רואים אותו כמי שנפגע במחלת מקצוע אלא אם הוכח ההפך.

לדוגמא: טטנוס מוכרת כמחלת מקצוע למי שעובד עם בעלי חיים ויש לו טטנוס וטוען שזו מחלת מקצוע ביטח לאומי יכול להוכיח שכלב נשך אותו ברחוב ולכן יש לו טטנוס.

שאלת הקשר הסיבתי

לפעמים מחלת מקצוע יכולה להיות אף היא מחלה הנוצרת עקב ריבוי גורמים. ישנן הרבה מחלות שיש להם גורמים רבים והצטברות ביניהם מביאה למחלה. לדוגמא: אדם שמעשן כבד נחשף בעבודתו לחומרים מזיקים. מה מידת ההשפעה שצריך על מנת שהמקרה יוכר כמחלת מקצוע.

עב"ל 521/05 קורין נ' המל"ל - מחלת סרטן ולמומחה קשה לקבוע קשר סיבתי בגלל שהאדם היה מעשן. ביהמ"ש מבקש מהמומחה לקבוע באחוזים וזה אומר 80% עישון ו-20% חשיפה לחומרים. ביהמ"ש קבע **שמספיק השפעה של 20% כדי שהמקרה ייכנס למחלת מקצוע**. – זהו ביטחון סוציאלי!

עב"ל 148/07 קפינסקי נ' המל"ל - המומחה הרפואי אומר: "השפעת העבודה תרמה בין 10%-20%" ביה"ד אומר במקרה כזה זו אינה פגיעה בעבודה.

לאחר פסקי דין אלו נתנו כמה פסקי דין ביניהם **659/06** חוזר על ההלכה של פס"ד קורין- כאשר מדובר במחלת מקצוע די בהשפעה של 20% בלבד.

דוגמא לפתרון:

- אדם חלה במחלת מקצוע האם יוכר ע"י ביטוח לאומי?
- נבדוק האם התקיימו כל התנאים במצטבר:
- האם המחלה מוכרת כמחלת מקצוע? לא מופיע אין מקום לטענה ולכן לא יוכר
- רשום ברשימה- מתי חלה במחלה? המחלה נוספה ב-2010 והמחלה נוספה ב-2006 לא יוכר.
- חלה ב-2011 יוכר ע"י הביטוח הלאומי.
- האם הוא עומד בתנאי התוספת לתקנות- נטל ההוכחה עליו העובד. צריך להוכיח שהוא נחשף לחומר ושנים ארוכות וסוג העבודה תואם לדרישה בתקנה. האם הטבלה השנייה קובעת פרק זמן מסויים-עליו להוכיח כי עומד בדרישה זו.
- חזקת הסיבתיות- זו מחלת מקצוע אלא אם המוסד לביטוח לאומי יוכל להוכיח ההפך- במחלה זו יראה כי חלה מדבר שלא קשור לעבודה.

16/12/2012

שיעור 8

מיקרו טראומה

ס' 79 מסביר מה היא פגיעה בעבודה: או תאונת עבודה או מחלת מקצוע. הבעיה היא ששני קריטריונים אלו לא מקנים סעד למי שחלה בעקבות עבודה אך הדין הספציפי לא עונה לסיטואציה שלו.

ב-1921 נדון באנגליה **פס"ד Burrell** - עובדת שעבדה במרפאה וכל יום נחתכה קצת הפצעים יצרו מוגלה ובסופו של דבר לאחר שנים קיבלה הרעלה והפכה להיות נכה. שום חתך לכשעצמו לא גרם לזיהום רק ההצטברות היא זו שגרמה לאותה הרעלה. ביהמ"ש באנגליה יוצר הלכה הנקראת המיקרו טראומה הלכה זו קובעת שאם ישנן הרבה פגיעות זעירות. אשר הצטברותם מביא לנזק ממשי ניתן להכיר בכך כתאונת עבודה. הצטברות היא זו שמביאה לנזק.

הלכה זו הגיעה לדיון בישראל **בפס"ד 17/56 נאג'י** - הוא היה גוזר עורות במפעל המייצר נעליים. באחת הפעמים קיבל משימה לגזור עור קשה במיוחד ונוצרה לו דלקת בגיד. הגיע מומחה לבדוק למה נוצרה דלקת וזה קבע כי קשה לקבוע אם הצטברות העבודה גרמה לדלקת או העבודה המיוחדת היא זו שגרמה לכך. בית הדין לענייני ביטוח לאומי הכיר בהלכת המיקרו טראומה והדבר נהפך בבית המשפט המחוזי. אך מאז ההלכה אומצה ע"י המשפט הישראלי.

רכיבי המיקרו טראומה

תנאים מצטברים:

1. **פגיעות זעירות** - כלומר אין פגיעה שגרמה לנזק אבל יש הצטברות של פגיעות זעירות לאורך זמן. לדוגמא: סבל המאמץ את הכתף – הרמה, שימוש בכוח הכתף על בסיס יומי. פגיעה פיזית.
 2. **חוזרות ונשנות** - הפגיעות צריכות להיות חוזרות ונשנות, זהות או זהות במהותן במהלך יום העבודה. יש צורך בחזרתיות על אותה תנועה. אך לא תמיד ניתן להצביע על תנועות כאלה. לדוגמא: שתי רקדניות מחול- רקדנית אחת זזה בתנועה אחת במשך כל ההופעה. הרקדנית השנייה עושה הרבה תנועות. הרקדנית הראשונה תעמוד בתנאי הזה לעומתה הרקדנית השנייה לא נכנסת להגדרה של תנועות זהות או תנועות במהותן.
 - זהות במהותן ולא זהות בדיוק - אין צורך שהתנועות יהיו זהות ב-100% אלא מספיק שיהיו זהות במהותן.
 - **פס"ד 25130-01-11 יושביאב** - סבל שהיה מתכופף להרים ולהוריד ציוד. ביה"ד האזורי דחה את התביעה בטענה כי אופי העבודה כולל פעולות מגוונות ובמקרה זה אין תשתית למיקרו טראומה. ביה"ד הארצי הופך את פסק הדין: "מדובר בפעולות שהן זהות במהותן הוא מתכופ ומתרומם כל היום ואני מזהה את אותו אופי פעולה במשך כל היום. עם זאת מדובר בפעולה הזזה במהותה ומספיק כדי לעמוד בתנאי של חוזרות ונשנות.
 - התדירות - האם צריך להראות שהעובד עשה זאת כל היום? רוב היום? ביה"ד קבע שהתדירות לא חייבת להיות קבועה אבל צריכה להיות משמעותית במהלך העבודה. הדבר יבחן ממקרה למקרה. לדוגמא: נהג הנוהג בדרכים משובשות- יצטרך להראות שנסע בכבישים אלו פרק זמן משמעותי.
 - בידוד הפעולה- הבע"ל 465/07- יהודאי נ' המל"ל - פועל אחזקת רשת של חברת חשמל שעשה פעולות מגוונות במהלך היום. היה קשה להצביע על פעולה חוזרת ונשנית עם זאת הצליח להראות לביה"ד שהוא כל יום מרים פלטה ועושה זאת 80 פעם ביום. ביה"ד קבע שניתן לקחת פעולה ולבודד אותה ועל בסיסה לבחון את מקרה המיקרו טראומה. ייקחו רק את הפעולה החוזרת ונשנות ועל בסיס זה ישאלו האם יש קשר בין מה שבודד לבין הפגיעה.
 - תנוחה קבועה - אותו אדם נמצא בתנוחה קבועה ואומר שההשפעה המצטברת של התנוחה גורמת לפגיעה. הפסיקה לא הסכימה להכיר בתנוחה סטטית כמביאה למיקרו טראומה. הייתה סטייה **בהבע"ל 1376/02 בוסני נ' המל"ל**. פס"ד **204/10 דיין נ' המל"ל** - אבל אם אדם נמצא בתנוחה סטטית וטוען שעקב כך נגרם הנזק אין בכך עמידה בתנאי של פעולה חוזרת ונשנית\ פגיעה חוזרת ונשנית. אם כח אחר מופעל עליו שהוא בתנוחה סטטית זו פגיעה חוזרת ונשנית. לדוגמא: נהג מונית שאור השמש מקרין עליו ופרץ לו סרטן האור. כך גם נהג הנוסע בדרך משובשת ונפגע בגבו.
- נבדיל בין תנוחה סטטית לבין תנוחה סטטית שמופעל בה כוח על הגוף.

הנזק

יש להראות נזק כדי להגיש תביעה נגד המל"ל. איזה נזק נדרש? ניתוח, הפסד ימי עבודה, טיפול רפואי וכו'- אין מינימום של חומרה.

קש"ס

צריך להראות קשר בין הנזק לבין הפעולה החוזרת ונשנית.

659/06- המל"ל נ' טנוס - אדם שהיה חשוף לאדי דלק בנוסף הוא עישן ולקה במחלת ריאות. המומחה הרפואי התבקש לכמת באחוזים את ההשפעה של הגורמים למחלה. אם מדובר ב-20% בגלל העבודה ו-80% גורם אישי- יקום הקש"ס הנדרש.

הביקורת על הלכת המקרו טראומה

- כל דבר שאדם עושה מהווה מיקרו טראומה- ישנה הרחבה. קשה לראות בהקלדה על מקלדת אירוע תאונתי זעיר. אבד הקשר בין ההגדרה המקורית להגדרה זו.
- העובדה שעובדים רבים שיש קשר בין הפגיעה לבין העבודה לא זכאים לשום פיצוי. לדוגמא: תנוחה קבועה או מי שלא הצליח להראות פעולות חוזרות ונשנות במהלך העבודה וכו'. הדגש על תנועות זהות!!!

הצעות לפתרון:

- שינוי החקיקה: במקום שפגיעה בעבודה תוגדר כתאונת עבודה או מחלת מקצוע ניתן להגדיר פגיעה בעבודה כתאונה או מחלה שנגרמה עקב העבודה.
 - שינוי התקנות ב**ס' 85** לחוק יש לשר סמכות לקבוע בתקנות מחלות המהוות מחלות מקצוע. שר בחר לקבוע רשימה סגורה של מחלות אך יכול לכתוב כל מחלה המהווה סיכון מקצועי ביחס למבוטח ומתקיים קש"ס בין המחלה לעבודה מהווה מחלת מקצוע.
- בדב"ע 61-0/ל"ה לוי נ' המל"ל-** בית הדין הציע לשנות את התקנות ושלה לשר העבודה.
- בנסיבות העניין- ביה"ד יכול לקבוע בהלכה מהותית שלא צריך שהתנועות יהיו זהות במהותן אלא שיפעלו על אותו איבר בגוף בצורה ממושכת.

מחלות ספציפיות-

התקף לב ואירוע מוחי- לא יכולים על פי ההלכה המשפטית להיגרם כתוצאה ממיקרו טראומה.

148/03 ארגואן נ' המל"ל- ביה"ד אומר שאירוע מוחי כשמו כן הוא אירוע ולכן לא יכול להיווצר בדרך של מיקרו טראומה אלא בדרך של אירוע בודד.

מבחינה רפואית הוכח במחקר אירופאי שיש קשר בין מתח מצטבר בעבודה לבין התעבות העורק הראשי מה שמביא לאוטם שריר הלב. – מבחינה משפטית לא יוכר!!!

פגיעה נפשית- המוסד לביטוח לאומי נ' עובדיה קרן- 4690/97 ביהמ"ש העליון מסביר בצורה יפה את פגיעות העבודה- עובד שהיה בחובות כבדים תקופה ארוכה ולא הצליח לעמוד בהחזר התשלומים. החל לסבול מדיכאון מתמשך וניסה לשים קץ לחייו. לבסוף הגיש תביעה ובג"צ אמר שלא ניתן להכיר בפגיעה נפשית כמיקרו טראומה.

הבע"ל 407/07 בן דוד נ' המל"ל- שוב חוזרים על ההלכה שאין מיקרו טראומה נפשית ומסבירים בגלל שאין מיקרו טראומה נפשית לא ניתן להכיר גם במחלות אחרות כמו סכרת וכו' ודוחים את התביעה כבר בשלב זה.

דב"ע מ"ז 0-128-0 דובר בפגיעות גב. ביה"ד היה חשדן ביחס לפגיעות גב ביחס למבוטחים ולא הסכים להכיר בפגיעות אלו על בסיס הלכת המיקרו טראומה הגיע **פס"ד פלדמן** והיה מדובר ברופא שהיה לו כיסא מסתובב ולבסוף נפגע בגב. ביה"ד מכיר בפעם הראשונה בפגיעה בגב על בסיס המיקרו טראומה ולאחר פס"ד זה הש' אדלר ניסה להוביל מגמה בה לא יכירו בפגיעות גב כתוצאה ממיקרו טראומה הדבר לא צלח ולכן פגיעות גב מוכרות כמיקרו טראומה אם יש מוכיחים קשר.

23/12/2012

שיעור 9

חזקות תאונת עבודה

עד היום דיברנו איך אפשר להכיר באדם כנפגע בעבודה. היום נדבר על מקרים נוספים שהמחוקק בחר להכיר בהם ככאלו המהווים תאונת עבודה.

תאונה בדרך לעבודה ומעבודה הביתה

ס' 80 לחוק ביטוח לאומי מרחיב את ההגדרה הקבועה בסעיף **79**. במסגרת הרחבה זו קובע **בס' 80(1)** גם תאונה בדרך לעבודה תוך כדי הליכתו או נסיעתו של המבוטח ובחזרה מהעבודה מהווה תאונת עבודה.

80. "רואים תאונה כתאונת עבודה אף אם -

(1) אירעה תוך כדי נסיעתו או הליכתו של המבוטח לעבודה ממעונו או ממקום שבו הוא לן אף אם אינו מעונו, מן העבודה למעונו או ממקום עבודה אחד למשנהו, ועקב נסיעתו או הליכתו זו;

4 הרכיבים:

1. **תאונה** - על מנת להכיר בתאונה של אדם מהעבודה הביתה ולהיפך צריך להראות שהיה לו אירוע תאונתי. יכול להיות תאונה קלאסית ויכול להיות אירוע חריג שהביא להתפרצות של מחלה.
2. **נסיעה או הליכה** - הס' חוק אומר: "תוך כדי נסיעתו או הליכתו של המבוטח". בעבר היה רשום רק תוך כדי נסיעתו.
3. **בדרך** - יש 3 חלופות:
 - א. **ממקום מעונו לעבודה או ממקום בו המבוטח לן אף אם אינו מעונו לעבודה.**
 - ב. **מהעבודה למעונו.** - (מגנה רק ממקום העבודה למעונו).
 - ג. **ממקום עבודה אחד למשנהו**-נניח אני עובד בשני מקומות עבודה יש לי הגנה על הנסיעה ממקום עבודה אחד למשנהו.

הגדרת מעון - מעון מוגדר כמקום שאדם גר בו ישן בו ומחזיק בו את חפציו. ביה"ד אומר שמעון לא חייב להיות מקום מגורים קבוע אבל צריך להיות לכל הפחות מקום מגורים זמני. אם לא חוזר למקום מעונו לא יוכר כתאונת עבודה.

דב"ע מג' 0-132 מלמד נ' המל"ל - עובד שהיה מסיים לעבוד כל יום בשעה 11:30 נוסע לחמותו נח עד 14:30 ואז היה אוסף את אשתו ונוסע הביתה. כך נהג לאורך שנים. יום אחד נפגע בדרך מהעבודה לבית חמותו. הגיע לביה"ד הארצי וזה קבע שמעון חייב להיות מקום בו יש לו חדר שינה ומקבל אליו מכתבים ולכן בית חמותו זה לא מעון.

תחום המעון - כשאני נוסע מהעבודה הביתה יש לי הגנה האם כאשר אני נכנס בשער החצר אזכה להגנה?

דב"ע שם' 0-83 וקנין נ' המל"ל - וקנין גר בבית פרטי עבר את השער וטרם הכניסה לבית נפל. ביה"ד קבע נכנסת פנימה זה השטח שלך אין כיסוי ביטוחי.

דב"ע שן' 0-82 דרדור נ' המל"ל - מבוטח שגר בבית פרטי נכנס לחצר נופל ביה"ד אמר שהחצר לא מוגדרת ולכן אני כן מכיר בכך כתאונת עבודה.

דב"ע 19/99 רונן נ' המל"ל - מבוטח שגר בבית פרטי היה שלג יצא והחליק בדרך למכונית. פס"ד זה ניסה לעשות סדר והנשיאה נילי ערד: המבחן זה **מבחן השליטה על סיכוני הדרך**. לכן אני מפרידה אם יש בית פרטי וכל החצר שלי ואני יכולה לומר למי להיכנס ולמי לא אז אני שולטת על סיכוני הדרך ולכן אם מישהו נופל בחצר אז הוא לא מבוטח לעומת זאת בבית דירות מישהו נכנס לחצר אבל עדיין לא הגיע הבית הוא יהיה מבוטח. היא מוסיפה ואומרת איזה מקרים לא יוכרו כתאונת עבודה: בית פרטי עם חצר מוגדרת כאשר המבוטח נופל בחצר, מעלית המובילה לבית דירות מרגע שנכנסת למעלית (כאשר המעלית נכנסת ישר לבית), בית פרטי עם שתי כניסות נפרדות כאשר יש כניסה נפרדת לכל בית במקרה כזה כאשר יש שליטה לא יוכר כתאונת עבודה. נותנת דוגמאות למתי כן יוכר: בית פרטי כאשר החצר פרוצה לרבים ובית דירות גם יוכר.

4 בעיות בפסיקה זו:

- א. ביה"ד מחיל מבחן קנייני כתנאי על זכאות בדין הסוציאלי- אין קשר בין מבחנים קניינים כאלה או אחרים לבין הזכאות של אדם בדין הסוציאלי. אין זה שלאדם יש יותר קניין פחות קניין כדי להשפיע על זכאותו לדין הסוציאלי.
- ב. ביה"ד לוקח את מה שהוציאו זה עניין האשמה ומכניס למקום של הדרך- עניין האשמה הוא זר לדין הסוציאלי ולכן לא צריך להחיל אותו למושגי הדרך.
- ג. המבחן לכשעצמו לא תואם את המציאות- אני גר בבית משותף ואני הרכבתי את המדרגות ואז נפגעתי שלטתי על הסיכון, יצרתי אותו נפגעתי ממנו ואז אני מבקש הגנה מהביטוח הלאומי ואקבל זאת. לעומת זאת בפס"ד המדובר של רונן לא הייתה לו שליטה על השלג למרות שזה בשטח שלפי הפס"ד הוא באחריותו.

לכן המבחן יוצר תוצאות המנוגדות לשמו: מצב בו אני יוצר את הסיכון ואזכה להגנה לבין מצב בו אני לא יוצר את הסיכון ולא אזכה להגנה.

בפועל נוצרות תוצאות סותרות שאינן הגיוניות.

ב"ל 3294/05 כהן נ' המל"ל - **וב"ל 1549/07 קראו נ' המל"ל** - בשניהם אדם יצא בבוקר לעבודה ונפלו במדרגות. אצל כהן זה היה במתחם של 4 דירות ולכל דירה מדרגות משלה בכניסה אבל השכנים יכלו לעלות לגג ולכן ייתכן שעברו שם מדי פעם. קראו לא היו לו שכנים ולכן כהן הוכר כתאונת עבודה וקראו לא. זו תוצאה לא רצויה. חוסר ודאות וחוסר אחדות.

הפתרון הוא לקבוע קו גבול- הדלת של הכניסה או הדלת של החצר

4. **קשר סיבתי- ס' 80** אומר שתאונה שאירעה בדרך היא, אם הפגיעה נעשתה עקב הליכתו או נסיעתו.

מבחן סיכוני הדרך-ביה"ד קבע שעל מנת שהתקיים קשר סיבתי לאותה נסיעה או הליכה הפגיעה צריכה להיות מאחד מסיכוני הדרך כלומר אם יצאתי והלכתי מהעבודה הביתה ואדם סגר איתי חשבון על רכב שמכרתי זה סיכון אישי ולא סיכון מהדרך. לעומת זאת אם אנו מדברים על אדם שהלך ונפל לבור זה כן סיכון שבדרך.

קסטנר 54/61- נרצח בדרך הביתה מהעבודה. רצו לפגוע בו באופן אישי ולכן לא עונה על סיכוני הדרך

מסון לט/0-107- מבוטחת שנפלה בגלל סיבות פנימיות. במקרה כזה אין סיכון של הדרך שגרם לנפילה ולכן זה לא סיכון מסיכוני הדרך. סיכון דרך זה דבר אובייקטיבי- כלומר לכולם.

אילו מקרים הוכרו כסיכוני דרך?

- תאונת דרכים- סיכון דרך ידוע ומוכר לפי הפלת"ד.
- ירי בדרך-**דב"ע שם/ 0-63 בניטה נ' המל"ל**- ירי לעבר המבוטח. בעבר ההלכה הייתה שאם נפגע מירי טועה זה לא חלק מסיכוני הדרך. במשך השנים שונתה ההלכה ובעניין בניטה נקבע שגם ירי מהווה סיכון מסיכוני הדרך.
- תקיפה ע"י כלבים- **דב"ע לה/ 0-64 ליבוביץ' נ' המל"ל**- נפל עקב משחק של שני כלבים שפגעו בו. ביה"ד אומר שתקיפה כזו היא אולי סיכון דרך נדיר אבל זה סיכון דרך.
- **דב"ע מט/0-54 שליפר נ' המל"ל**- אדם שעלה לאוטובוס בדרך הביתה והתווכח עם נהג האוטובוס ובסיומו קיבל התקף לב. ביה"ד מכיר בו כמי שנפגע בתאונת עבודה.

מקרה שלא הוכר כסיכון דרך:

- **הבע"ל 613/07 יושיע נ' המל"ל**- אדם שסיים את עבודתו ונסע הביתה בדרך ראה רכב שהפריע לתנועה עצר והעיר לרכב בו היו שוטרים שלא אהבו זאת ואז החלה אלימות מילולית שעברה לפיסית וסיים את היום במעצר ובבי"ח. ביה"ד פסק שלא מדובר בסיכון מסיכוני הדרך.

30/12/2012

שיעור 10

שיעור שעבר דיברנו על תאונה בדרך לעבודה ראינו למעשה היכן מתחילה הדרך היכן נגמרת מת הבית/חצר נחשבים חלק מהדרך היום נמשיך לסטייה או הפסקה.

סטייה או הפסקה

ס' 80 (1) לחוק-אין רואים בתאונת עבודה אם חלה בדרך סטייה או הפסקה של ממש בדרך המקובלת.

כלומר, יש לנסוע בדרך המקובלת אם לא נסע בדרך המקובלת לא נכנס לחזקה בה דנו שבוע שעבר.

- א. **דרך מקובלת**- המבחן הוא **סובייקטיבי** ביחס למבוטח כל עוד מדובר בדרך שהיא סבירה בנסיבות העניין.
- דב"ע 329/03 אספיר נ' המל"ל**- קבע ביה"ד שההיגיון אומר שאדם ייבחר את הדרך הנוחה לו מבחינת זמן ומרחק כאשר יחד עם זה ישנם אילוצים אובייקטיביים שיבחר לנסוע בדרך אחרת או שלפעמים ישנם מספר דרכים ואז יבחר כל פעם אחרת. כל עוד הדרך סבירה נראה בה דרך מקובלת.
- תכלית הנסיעה בדרך המקובלת צריכה להיות למטרת הגעה לעבודה**. כלומר אם אדם יצא מהבוקר ונוסע לאזכרה בדרך שבה נוסע לעבודה אין זו הדרך המקובלת כי התכלית אינה לעבודה.
- ב. **הפסקה של ממש**- אם יש הפסקה של ממש זו לא חלק מהדרך המקובלת.
- דב"ע תשן 0-174 אהרנפלד נ' המל"ל**- עובדת שהלכה הביתה ובדרך פגשה חברות ועצרו בערך לשעה לשתות קפה לאחר השעה בדרך הביתה נפגעה בדרך. האם המפגש עם החברים היה הפסקה של ממש? ביה"ד קבע שהדגש הוא על המטרה. כל הדרך היא חצי שעה היא עצרה לשעה ולכן הפגישה היא תכלית בפני עצמה. אבל לא כל מפגש עם חבר הוא הפסקה של ממש שכן נבחן האם המפגש הפך להיות מטרה של ממש.
- המבחן: **האם מדובר במטרה עצמאית**. אם אדם עוצר לאכול לשתות זו לא מטרה עצמאית העומדת בפני עצמה וכך גם לגבי תיקון פנצ'ר.
- ג. **סטייה של ממש**- **דב"ע לב/ 0-91 מדינה נ' המל"ל**- המבחנים דומים לאלה של הפסקה אנו רוצים לבחון מה המטרה לפעמים סטייה של חצי ק"מ יכולה להיחשב סטייה של ממש וסטייה של 10 ק"מ לא תיחשב סטייה של ממש. לפי מה נקבע? **לפי תכלית הסטייה**. אם הסטייה לצורך הליכה למרכז קניות נראה זאת כסטייה של ממש בעוד סטייה לצורך תיקון פנצ'ר זו לא סטייה של ממש.
- 1154/ לוי נ' המל"ל**- עובדת בסוף יום הלכה לקניון ובדרך נשדדה והותקפה היא עצרה עצמאית ולכן לא תיחשב כתאונת עבודה אלא סטייה של ממש.
- (מטרה הקשורה לנסיעה או נלווית לנסיעה)
- ד. **חזקות המחוקק**- קבע מס' חזקות ובתוך החזקה קבע מתי לא יראו בהפסקה או סטייה הפסקה של ממש או סטייה של ממש: (במקרים כאלה לא צריך לבדוק את המבחנים).
- **מילוי חובות כלפי המעביד**- אדם נסע הביתה והבוס אומר לו לעבור ב-X בדרך הביתה זו לא סטייה או הפסקה כי זה לצורך העבודה
 - **לינוי לגן או למעון**- אם הורה מלווה לגן או למעון כל עוד זה לצורך זה לא נראה בכך הפסקה של ממש או סטייה של ממש.
- דב"ע לא/ 0-68 שניידר נ' המל"ל**- אמא שמדי יום הייתה נוסעת עוד 300 מ' כדי לאסוף את הילדה מסבתא שם הייתה נמצאת במהלך היום ולא דובר בגן או מעון ביה"ד קיבל שלא מדובר בסטייה של ממש. לאור זאת תוקן החוק ונקבע שהחזקה של גן ומעון קובעת גם מקום אחר שהשר קבע בתקנות.
- תקנה 43(ב)** לתקנות הביטוח הלאומי-ביטוח לפני פגיעה בעבודה. מקום אחר- מקום בו נמצא הילד 4 שעות ביום או 10 ימים בחודש.

ביה"ד אומר כאשר מדובר בתנאים שאינם מצטברים ולכן אם הילד שוהה יותר מ-4 שעות ביום ולכן אין דרישה ל-10 ימים בחודש. אם שוהה 10 ימים בחודש אין צורך ב-4 שעות ומעלה- כלומר אלו חלופות.

- **עצירה לשם קיום מצוות תפילת בוקר**- אינה נחשבת סטייה של ממש. עלתה השאלה מה מקורה אם מדובר בתפילת צהריים?- החוק מתייחס לתפילת בוקר ולכן תפילת צהריים לא נחשבת סטייה של ממש.
- ביה"ד הוא זה שיחליט אם מדובר בסטייה של ממש אבל אלו חזקות שמוסיפות שביה"ד רשאי לפסוק לעצמו.

הצלת גוף ונפש

גם במקרה זה אם לא נכנס למקרה של תאונת עבודה אנו נראה בכך תאונת עבודה.
ס' 80 (2)- תאונת עבודה

אין דרישה לקש"ס בין התאונה לבין הצלה של גוף או רכוש. נניח מישהו בעבודה ולידו יש שריפה ניגש להציל אדם- אין לו זכאות להכיר כתאונת עבודה לא עומד **בס' 79** לחוק. אבל יכול להיות מוכר לפי **ס' 82**- הרציונאל לתת מקום להציל ולעזור. הסעיף קובע 3 תנאים מצטברים:

1. **תוך כדי עבודה**- אין דרישת קש"ס אבל תוך כדי מקבל את הבכורה. יש מימד הכרחי לדרישת הזמן.
2. **במקום העבודה או בסביבה הקרובה**- כל עוד בסביבה הקרובה.
3. **לשם הצלת גוף או רכוש או למניעת נזק לגוף או רכוש**- נניח יש לי חנות ואדם בא עם פטיש לשבור חלון של החנות לידי אני עומד בתנאי הסעיף.
דב"ע נג 0-100 פקיזי נ' המל"ל- נער שעבד כפועל ניקיון וראה שמתקיפים את אחיו הלך לעזור לו ולאחר מכן חזרו התוקפים ודקרו אותו. זה אירוע מתמשך זה היה במקום העבודה זה היה תוך כדי העבודה ולשם הצלת חיים זה היה **ס' 80 (2)**.
האם הכוונה גם לרכוש או גוף שלי? אם נפרש זאת בהרחבה שהס' כולל גם את עצמי זה מאבד את מטרה הסעיף כי מרבית המקרים יוכלו להיכנס לסעיף זה- אין פסיקה בנושא!

על ידי אדם אחר מחפץ במקום העבודה

ס' 80 (3) "אירעה תוך כדי עבודתו של המבוטח עקב פגיעה שאינה תוצאה מהעבודה ונגרמה בידי אדם אחר בכלי או בחפץ אחר, הנמצאים במקום העבודה או בקרבתו הקרובה ביותר לצרכי העבודה, או הנמצאים שם דרך קבע אף שלא לצרכי העבודה, והנפגע לא היה שותף לגרימת הפגיעה;"

מקרה שאין בו קש"ס לחלוטין ועדיין בתנאים מסוימים רוצה המחוקק להכיר בכך כתאונת עבודה.

תכלית הסעיף: לעיתים יש עובדים שנפגעים ממעשי קונדס של חבריהם. רוצה לתת להם סעד אפילו שהפגיעה לכשעצמה אינה מהעבודה.

3 תנאים מצטברים זו:

1. **תוך כדי** – דרישת הזמן. אין דרישה של קש"ס ולכן חייב להיות בזמן העבודה.
2. **אדם אחר והנפגע לא היה שותף לגרימת הפגיעה**. – זה חריג לעניין האשמה של העובד בחוק וזה עקב תכלית הסעיף.
דב"ע מא 0-192 כהן נ' המל"ל- עובדת שנפגעה מקפה רותח ששפך עליה עובד אחר. ביה"ד נמנע מלדון בשאלה האם מדובר בשותפות שלה או לא? (מקרה יחיד לעניין זה) בהסבר לחוק הכוונה לקורבן תמים.
3. **התאונה נגרמה על ידי כלי או חפץ הנמצאים במקום עבודה לצרכי עבודה**- צריך שהתקיפה תהיה עם חפץ הקשור לעבודה ונמצא במקום לצרכי עבודה. אם משהו התקוף

אותי בתור עו"ד עם אקדח סיכות אז זה ייכנס לתנאי הסעיף אבל אם זה חפץ שלא נמצא במקום לא היכנס לסעיף.
לסעיף 2 חלופות:

- א. **חפץ שבמקום העבודה- 31/99 מרעי נ' המל"ל**- עובד שהותקף באתר בנייה וביה"ד קבע שלא הוכיח שתקפו אותו עם חפץ שקשור לעבודה.
 - ב. **חפץ שאינו לצרכי עבודה אך נמצא במקום דרך קבע.**
- דב"ע לא 10-31 גוטמן נ' המל"ל**- נהג אוטובוס שנפצע עת שחק עם אנטנה באחת התחנות. האם זה עומד בתנאים? נעשה תוך כדי, לא באשמתו, אך ביה"ד קבע שהאנטנה לא נמצאת דרך קבע ולכן לא עומד בתנאי הסעיף.

הפסקת צהריים

הוכנסה בתיקון מאוחר ומטרתו לקבוע שגם בהפסקת צהריים העובד מבוטח.

ס' 80(4)

3 תנאים מצטברים:

1. ההפסקה **נקבעה על דעת המעביד ואינה עולה על 3 שעות**.
 - א. לא עולה על 3 שעות- מגבלת זמן
 - ב. נקבעה על דעת המעביד- המעביד יודע: בדעתו וידיעתו
2. **במקום בו העובדים סועדים- בדרך לשם או בדרך חזרה**- המעביד צריך לדעת באיזה מקום. **593/07 אבו ניקולא נ' המל"ל**- עובד שהיה הולך לאכול בבית אחותו בארוחת צהריים. ביה"ד קבע שלא היה אישור של המעביד ולכן אין לראות בכך תאונת עבודה. המעביד צריך להסכים למקום הפיסי שבו המעביד אוכל.
3. **קש"ס- קש"ס בין סיכוני המקום או סיכוני הדרך**. כמו בחזקה הראשונה בה דיברנו בדרך לעבודה או חזרה האם היא התקיימה מסיכוני הדרך או המקום- לא רוצים שסיכון אישי ייכנס לסעיף זה. **אבו ניקולא-** לא עמד בקש"ס שכן קפץ מהחלון ואז נחבל. **דב"ע מא 0-192 כהן נ' המל"ל**- מבוטח בהפסקת צהריים שהחליט לקפוץ ממשאית. ביה"ד קבע שזה לא עקב סיכוני הדרך או המקום ולכן לא עומד בתנאי של הקש"ס.

06/01/2013

שיעור 11

פגיעות מיוחדות

התאבדות

אדם התאבד כתוצאה מחובות של עסקו- האם זה יכול להיות מוכר כתאונת עבודה?

תאונת עבודה ניתן להוכיח באחת מ-3 דרכים: תאונה, מיקרו טראומה ומחלת מקצוע.

אין מחלת מקצוע המתייחסת להתאבדות, מיקרו טראומה- הפסיקה לא הסכימה להכיר בלחץ מצטבר לכן נותר לנו תאונת עבודה לשם כך צריך להוכיח אירוע נקודתי! העניין הוא איך נציג את האירוע.

הוא היה בלחץ אבל יומיים לפני ההתאבדות הגיע מישהו לאיים עליו. יש אירוע המהווה בסיס לרכיב התאונה ועל כך אני מבסס את הטענה לתאונת עבודה. – **חייבים אירוע ספציפי.**

הפסיקה חילקה זאת לשניים:

- 1. התאבדות כתוצאה מתאונה קודמת:** אדם נפגע בתאונת עבודה מאבד את שתי רגליו לאחר זמן מה המצב גורם לדיכאון נפשי ומתאבד. בהנחה שיש קשר בין התאונה הקודמת לבין ההתאבדות אין בעיה להכיר בזה כפגיעה בעבודה.
- 2. התאבדות כתאונת עבודה: דב"ע נג' 0-44 טישלר נ' המל"ל-** ביה"ד לא הכיר במשך שנים בהתאבדות כתאונת עבודה. בשנות ה-90 הגיע שינוי בעקבות פסיקה זו. אדם שעבד במעבדות עץ באיזו שלב הפסיקה המדינה את המחקר וראה איך טרקטורים הורסים את המקום. התאבד בו במקום. לראשונה מכיר ביה"ד בהתאבדות כתאונת עבודה. לאחר פס"ד זה הגיעו שני פסקי דין של בג"צ: **1197/92 לוסקי נ' המל"ל-** אדם עבד כנהג במחלבה היו לו ריבים רבים עם הסדרן. הדיון הגיע לבג"צ כיוון שביה"ד הארצי לא הכיר וקבע ששרשרת האירועים לפני היא זו שגרמה לו להתאבדות ולכן מכירים בכך כתאונת עבודה.
4609/97 המל"ל נ' בית הדין הארצי- אדם שהיה שקוע בחובות תקופה ארוכה היה במתח לבסוף התאבד על רקע החובות. בג"צ פסק שמכיוון שאין אירוע מזרז אלא זה מתח מצטבר ולכן לא הכיר בכך כתאונת עבודה.
1434/04 זהבית נ' המל"ל- עובד במחלקת התעבורה בעיריית ערד היה כמה ימים בחופש וכשחזר הסדרן החל להתעלל בו. הדבר גרם לו למצוקה והוא התאבד והשאיר מכתב שבו הוא גם מאשים את הסדרן. ביהמ"ש לעניין התאבדות אין צורך באירוע חריג אלא באירוע מיוחד- רמה מתחת לחריג.

ניתן להכיר בהתאבדות כתאונת עבודה
יש צורך באירוע נקודתי ולא בלחץ לאורך זמן
האירוע הנקודתי די שיהיה מיוחד ולא חריג- מבחן פחות מחמיר מחריג.
אם יש קשר בין האירוע המיוחד לבין ההתאבדות ניתן יהיה להכיר בכך כתאונת עבודה.

אוטם שריר לב

הסבר רפואי: עם הזמן בעורק מצטבר רובד טרשתי מצב כזה יכול לגרום למחלת טרשת העורקים היא גורם המוות השני בישראל. הרובד נוצר מכל מיני גורמי סיכון: כולסטרול, עישון, רקע גנטי, סכרת, לחץ וכו'. למי שיש לו אחד מגורמי הסיכון ייתכן ויסבול ממחלה זו.

הרובד יכול לגרום למעבר לא תקין של הדם ללב. כאשר הדם מגיע למצב של 70% סתימה זה מצב של אוטם מאיים. כאשר אדם עושה מאמץ באופן פיסי הוא ירגיש כאבים בחזה. אם הרובד הטרשתי ממשיך ומגיע ל-90% הוא יגיע למצב של תעוקת חזה בלתי יציבה וירגיש כאבים גם במצב של חוסר פעילות פיסית. כאשר אין מקום לדם בכלל לעבור זה הוא התקף לב. מצב נוסף הוא שהרובד לא מגיע למצב של 100% אבל מגיע לאדם אירוע וחתיה מהרובד הטרשתי ניתקת וחוסמת את מעבר הדם והתוצאה היא זהה: התקף לב.

תורת הגורם המשרה (טריגר): אירוע חריג כפי שהוכיח במחקרים רפואיים יכול לגרום לקריש דם בעורק ולכן אם יש אירוע בעבודה שיכל לגרום לאותו קריש דם ולמעשה לסתימת העורק אז יהיה אפשר להכיר באותו אוטם כתאונת עבודה.

אירוע חריג: או אירוע פיסי חריג או אירוע חריג מבחינה נפשית: התרגזות, התרגשות ואף שמחה.

המסגרת המשפטית: היא תאונה!! לא ניתן להכיר בהתקף לב דרך תורת המיקרו טראומה ולכן צריך לנתח לפי תאונת עבודה. אותו אירוע חריג ממלא את אירוע התאונה.

מבחנים משפטיים: לשים לב לשלושת הדרישות: יש להראות אירוע חריג, יש להראות קש"ס בין האירוע החריג לבין העבודה, קש"ס רפואי- מבחן סמיכות הזמנים- המומחה צריך להשיב האם לולא האירוע בעבודה האוטם היה צפוי להופיע באותו מועד.

פס"ד מורגן שטרן- לא הכירו בתאונת עבודה כי לא היה אירוע חריג. זה שהיה בעבודה זה לא מספיק.

אירוע מוחי

ההלכה המשפטית היא כמו בהתקף לב-יש להראות אירוע חריג שזירז את האירוע המוחי.

נחלק לשני סוגים:

1. **אירוע מוחי דימומי:** אירוע פחות שכיח 15% מאירועים המוחיים. כאשר כלי דם מתפוצץ. ההלכה הכירה באירוע כזה כאירוע שיכול להיגרם תוך כדי העבודה כאשר אדם מתרגש או נלחץ הדבר יכול לגרום להתפוצצות של כלי דם במוח.
2. **אירוע מוחי איסכמי:** מצב שכאשר ישנה חסימה באחד מכלי הדם וחסימה זו היא זו שגורמת לאותו אירוע מוחי. 85% נגרמים כתוצאה מחסימה. – אין אסכולה מוכרת בביה"ד- לא הייתה הלכה ספציפית בנושא.

208/09 לב נ' המל"ל- ביה"ד ממנה מומחה רפואי לעניין שאלת האסכולה והוא אומר שיש אסכולה מוכרת שכזו. כלומר לפי הלכה של פס"ד זה והלאה גם אירוע מוחי דימומי ואיסכמי שניהם מוכרים כאירועים מוחיים שניתן לקשור אותם לעבודה.

על פי ההלכה אירוע חריג בעבודה יכול להביא להכרה באירוע מוחי וזאת כשכל המבחנים שדיברנו על רכיב התאונה עומדים בעינם. (לא נכיר באירוע מוחי דרך מיקרו טראומה ומחלת מקצוע)

בקע מפשעתי

פגם בקיר הבטן אשר נוצר לרוב מהרמת משקל. בפגיעה זו ביה"ד הכיר כבר בשנות ה-50 וזו כתוצאה מפסיקה אנגלית שהכירה בכך כבר קודם. המחוקק חשש מהצפה וחשש שאדם ינסה לקשר זאת לעבודה. הוא חוקק את **84' ס'** לחוק ולמרות שרוב החוק מתייחס לכלל **84' ס'** מתייחס רק לתנאים להכיר בבקע מפשעתי כתאונת עבודה. לכן כאשר מדובר בבקע מפשעתי לא משנה אם אני עומד בתנאים של תאונת עבודה אם לא עמדתי בתנאים של **84' ס'**.

התנאים מצטברים:

1. **הבקע הופיע תוך כדי עבודה-** דרישת זמן. אם הופיע בשעה מאוחרת יותר לא יוכר.
2. **מאמץ פיזי בלתי רגיל-**
א. **מבחן סובייקטיבי ביחס לעבודת המבוטח.** לכן לא נראה ר"ח וסבל כמי שמאמץ פיסי בלתי רגיל הוא אתו מאמץ.
ב. **תדירות המאמץ-** צריכה להיות חריגה.
3. **הפסקת העבודה-** על פי תנאי זה המבוטח הפסיק את עבודתו עקב הפגיעה.
דב"ע לד\0-31 בסיס- ביה"ד נותן פרשנות רחבה לתנאי הפסקה לא חייבת להיות מידית. בעניין הוא הפסיק את העבודה 7 ימים לאחר מכן עקב הבקע.
4. **טיפול רפואי תוך 72 שעות-** אדם צריך לפנות לקבל טיפול רפואי תוך 72 שעות מרגע הופעת הבקע.
3 נקודות בתנאי:
א. הפסיקה קבעה שמדובר ב-72 שעות מרגע הופעת הבקע ולא מהרגע בו ידע עליו המבוטח בפועל
ב. שבתות וחגים לא עוצרים את מרוץ הזמן
ג. אם המבוטח ניסה לקבל טיפול אך לא הצליח שלא באשמתו עדיין יעמוד בתנאי הסעיף.

דב"ע מ"ו 0-89 בדריאן נ' המל"ל - אדם שניסה לקבל טיפול רפואי אך רופאו היה במילואים. ביה"ד קבע שכן עמד בתנאי של 72 שעות.

5. **הודעה למעביד תוך 72 שעות** - הנפגע צריך להודיע על הבקע או למוסד לביטוח לאומי או למעביד תוך 72 שעות. יש סמכות לביה"ד להכיר בתביעה גם אם תנאי זה לא התמלא. (כאן לא נכלל הסייג של שבתות וחגים)

ב-1.4.2005 חוקק ביטוח לאומי את **ס' 84א** לחוק - היו הרבה אנשים שהגישו תביעה לטינטון באוזן וירידה לשמיעה כתוצאה מכך.

דרך חוק ההסדרים תוקן החוק והוספה לירידה בשמיעה וטינטון תנאים קשים שנוגעים רק לנושא זה. על פי תנאים אלו קשה מאוד להגיש תביעה על ירידה בשמיעה.

13/01/2013

שיעור 12

שיהוי והתיישנות

ברמת העיקרון אין דבר כזה במוסד לביטוח לאומי התיישנות. עם זאת קובע **ס' 296** שיש להגיש את התביעה תוך שנה מרגע שנוצרה עילת תביעה.

כאשר מדובר בתאונת עבודה רגע עילת התביעה מרגע התאונה. לעומת זאת כאשר מדובר במחלות מקצוע ומיקרו טראומה המצב בעייתי שכן קשה לשים את האצבע מתי פרצה המחלה.

לכן עולה השאלה מתי נוצרת עילת התביעה? הפסיקה קבעה:

לפי קבלת דמי תביעה

או

מועד תחילת הנכות

לפי המוקדם.

ס' 296 יש להגיש את התביעה תוך שנה במקרה של תאונה אין בעיה אם זו תביעה למחלה כתוצאה מחשיפה ממושכת או מרגע הנכות או מרגע שניגש לרופא ואמר שלא יכול ללכת לתביעה וקיבל דמי פגיעה. **בע"ל 1304/04 כץ**.

מתי ניתן לדחות את התביעה בגלל שהוגשה בשלב מאוחר?

דחיית תביעה בגין שיהוי:

1. ההלכה משפטית אומרת שאך ורק בגין שיהוי לא דוחים את התביעה.
2. מתי כן ניתן לדחות את התביעה? כאשר השיהוי גרם להכבדה ניכרת לבירור העובדות המפורטות בתביעה. אם בגלל שאיחרתי להגיש את התביעה גרמתי לדוגמא לנזק ראיתי. דוגמא: אדם עבד במפעל והחליק לאחר 10 שנים הגיש תביעה המפעל לבינתיים נסגר. השיהוי גרם לכך שלא ניתן לברר את עובדות התביעה.
3. מסמכים רשמיים: אם התביעה הוגשה בשיהוי אבל נסמכת על מסמכים רשמיים במקרה כזה ביה"ד לא ידחה את התביעה מטענת שיהוי.

הבע"ל 167/98 שיימן נ' המל"ל - אדם שישחק כדורגל במסגרת הליגה למקומות עבודה ונפצע. לא ידע שמשחק בליגה למקומות עבודה מכוסה ע"י ביטוח לאומי והגיש תביעה לאחר 9 שנים. ביה"ד כאשר מדובר במסמכים רשמיים (מסמכי חדר מיון) לא נדחה את התביעה בגלל שיהוי.

- הנ"ל נכון לגבי כל הפגיעות למעט: בקע מפשעתי(ישנה דרישה לדיווח תוך 48 יום) ופגיעה לשמיעה וטינטון (ס' 84 יש להגיש תביעה תוך שנה מהיום שפנה לקבל טיפול רפואי בשל כך).

המשמעות האמיתית של שיהוי- כלכלית.

המשמעות האמיתית של הגשת תביעה לאחר שנה בא לידי ביטוי בדרך של כסף אם מגישים תביעה לביטוח לאומי ניתן לקבל פיצוי רק שנה אחת רטרואקטיבית וקדימה עד לקביעה.

התפתחות הדין: צריך לחלק את התפתחות הדין ל-3 תקופות עד 1998 ההוראה בחוק הייתה שאומנם צריך להגיש את התביעה תוך שנה אבל למוסד יש שיקול דעת לשלם מעבר לכך. ביטוח לאומי קבע הנחיות: אם לא ידעת תקבל שנתיים לאחור אם המצב הבריאותי לא טוב תקבל שלוש שנים לאחור.

דב"ע נ"ד 0-287 הררי נ' המל"ל - ביה"ד פסק שבמקרה שמישהו לא ידע אין שום סיבה שלא יקבל שבע שנים אחורנית. ביה"ד קובע הלכה שנקרת "הלכת בידועין". בשאר המקרים לא מתערב בשיקול הדעת של ביטוח לאומי. (95).

ב-98' המחוקק קבע שניתן לקבל רק עד 4 שנים לאחור.

2003 בתיקון נוסף דרך חוק ההסדרים הורידו מ-4 שנים לשנה אחת.

657/06 בשארוב נ' המל"ל - מהרגע שחוקק החוק אין יותר שיקול דעת למוסד לביטוח לאומי והוא לא יכול לתת יותר משנה.

חוק ההתיישנות שם מחסום פרוצדוראלי. לחוק כל מיני סעיפים שעוצרים את תקופת התיישנות: פגוע שכלית ללא אפטרופוסות, קטין וכו'. האם ניתן לקחת עילות מחוק ההתיישנות ולהחיל על חוק הביטוח לאומי?

לדוגמא: טייס של מטוס ריסוס מאבד שליטה ונוחת בלבנון ומשחרר לאחר 3 שנים- האם יכול שיהוי? אין הכרעה לכך בביה"ד ואין ממש התייחסות מלבד אמרות אגב:

1. גישה המתנגדת לארכת תקופת התיישנות **1292/02 חיים נ' המל"ל** - זכאות נקבעת לפי חוק ולא ניתן להמציא זכות שאינה קיימת ולכן המשתהה לא יהיה זכאי בכל אופן.
2. גישה המאפשרת ארכה במקרים מסוימים **1112/01 ראתב נ' המל"ל** - הש' רובינביץ' יש סמכות להארכת מועד מעבר לתקופת שנה אם מתקיימים התנאים שהתקיימו בחוק ההתיישנות.

ועדות רפואיות

אדם נפגע בעבודה מגיש תביעה למוסד לביטוח לאומי ומוכר כמי שנפגע בעבודה לבסוף רוצה לקבל כסף: דמי פגיעה עבור זמן שהפסיד בעבודה אבל כדי לקבל דמי פגיעה על הנכות עליו לפנות לוועדה רפואית שתקבע את נכותי וכתוצאה מתשובתה ייגזר סכום הכסף שמגיע לנפגע.

עד 9%- לא מקבלים דבר.

בין 10% 19% יקבל מענק חד פעמי.

20% מעלה- יקבל קצבה חודשית לכל החיים

איך קובעים את אחוזי הנכות?

שיטת השכלול- לוקחים את האדם שהוא 100% מורידים עבור כל פגיעה. כלומר היחס יהיה כל פעם הנכות מיחס הבריא.

לדוגמא: אדם 10% נפגע ביד 10% נפגע ברגל 10% בגב.

בתחילה 100%

10% נכות 90% בריא מתוכם

10% נכות מתוך 90% זה 9%

81% בריא 10% נכה כלומר 27.1%

הסמכות לוועדה רפואית נובע מס' 118 לחוק הקובע את מטווה הועדות הרפואיות

בעיקרון ועדה רפואית יושב רופא אחד ביחד עם מזכיר ועדה והרופא הוא אותה ועדה. ב-2010 יצאו תקנות שהרופא צריך לעבור הכשרה כרופא ועדה עד היום יישומם לא נכנס לתוקף.

על החלטת הועדה ניתן להגיש ערער לוועדה רפואית לערערים בה יושבים 3 רופאים.

על החלטה של ועדת ערער רפואית ניתן להגיש ערעור אך רק בשל טעות משפטית של הועדה. (טעות משפטית- לא נהגה לפי המשפט המנהלי).

הבעייתיות בנושא ועדות רפואיות:

הרופאים לא עובדים של ביטוח לאומי אלא מהווים גוף חוץ שיפטי שאמורים לשפוט בין האדם שנפגע לבין המל"ל ולכן מצופה מגוף כזה שיהיה נייטרלי ואובייקטיבי. בשנים עלו תלונות רבות של מבוטחים כנגד גוף זה ונרכז אותם 4 תלונות:

1. מינוי- המוסד ממנה את חברי הועדה ובוחר אותם.
2. מיקום- המיקום של הועדה הוא בתוך המוסד של הביטוח לאומי- יוצר מראית עין של חוסר אובייקטיביות. (קצין התגמולים שמוגש לפי חוק הנכים המיקום הוא ניטראלי).
3. זימונים- הזימונים לוועדה נשלחים ע"י המוסד לביטוח לאומי ובחתימת עובדיו.
4. הרכב הועדה- מזכיר הועדה הוא עובד של ביטוח לאומי.

מה נעשה עד כה בסוגיה:

פס"ד כאמל קופטי בג"צ אמר שהדבר בעייתי אך אין בכוונתו לעשות דבר. שתי ועדות ציבוריות בנושא הביטוח לאומי המליצו לעשות שינוי בהרכב הביטוח לאומי. בהצעות חוק למשך השנים עלו הצעות לעשות שינוי בהתנהלות. על אף ההצעות הרבות הועדות הרפואיות עדיין יושבות במשרדי הביטוח לאומי.

תביעה נזיקית

כאשר אני מקבל פיצוי מביטוח לאומי זה פיצוי לפי נוסחה: (אחוזי נכות*0.75* ברוטו)

מזיק- פיצוי על מלוא הנזק (אובדן כושר השתכרות, כאב וסבל וכדומה).

חובת הניכוי: כאשר מישהו תובע בנזיקין כל גוף אחר הוא חייב לנקות מהפיצוי את מה שהוא מקבל מביטוח לאומי. (קודם חייב לפנות למל"ל על מנת למצות את זכויותיו).

אם לא ניגשתי לביטוח לאומי ביהמ"ש יבצע ניכוי רעיוני.

אפשרויות התביעה של ביטוח לאומי:

- ביטוח לאומי לא יכול לתבוע את המעביד לעולם ס' 82.
- כאשר מדובר על צד ג' הביטוח לאומי כן יכול לתבוע אותו. -ס' 328-330 לחוק.

20/01/2013

שיעור 13

פתרון אירוע: (בנקודות)

1. תאונת דרכים של אייל- העובד עצמאי האם הוא מבוטח ס' 77 דרישת רישום ודרישה של הפסיקה: משלח יד, מרוויח 50%, 12 שעות. הוא לא יכול להיות מבוטח אם לא עומד בשני התנאים.
אחת מהחזקות של ס' 80 תאונת עבודה להראות שזה נכנס לחזקה. האם במקרה זה עצירה בבי"ח היא הפסקה של ממש? מבקר חבר מהעבודה-אז אם נשלח ע"י הבוס או לא? מבחן המטרה האם המטרה שבגינה נעשתה הפסקה או סטייה היא מטרה עצמאית שעומדת בפני עצמה?
2. הפגיעה של שירה- האם ניתן להכיר בזה תאונת עבודה? צריך לבחון בעיקר את הקש"ס: עובדתי- מבחן האלמלא-מתקיים. מבחן קש"ס משפטי- ריחוק הנזק- (בג"צ זילברשטיין). אין קש"ס יש חזקה של ס' 83 (מעשה קונדס של עובד) תנאי הס': תוך כד אך לא עקב, ע"י אחר ולא היה שותף, חפץ הנמצא במקום.
3. ג'קי הכה את אייל- מל"ל יטען שזה על רקע אישי. אייל יטען שזה יכול היה להיות כל מי שהיה שם. סוגיה חשובה זה הקש"ס: מבחן עובדתי- מתקיים, משפטי- צריך לבחון. אין קש"ס חזקה של ס' 80 אם נפגע במהלך עשותו להציל גוף או רכוש- 3 תנאים: תוך כדי, סביבת העבודה, עשה זאת למניעת נזק גוף או רכוש- יש לדון: א. הציל את דניאל? ככל הנראה לא. וגם לא רכוש ב. גוף או רכוש של מי? אין הכרעה שתי גישות שלו או של אחר. אין נתון שתקפו אותו עם חפץ אבל אם לא נכנס לשני ניתן לטעון שנכנס לחזקה הנוספת של שימוש בחפץ.
4. דניאל נפגע מהמכונה-המל"ל: אין הגנה לדניאל כי פוטר מיידית. העדר אשם בביטוח לאומי.
5. התקף לב- תאונת עבודה-ויכוח. קש"ס לעבודה: ויכוח על עבודה, נזק: אוטם שריר הלב. הקש"ס בין הנזק לבין התאונה : מומחה רפואי סמיכות זמנים.
6. כאבים עזים במפרק- מחלת מקצוע רשימה סגורה, מיקרו טראומה- תנאים מצטברים- פגיעות זעירות-הקלדה, חוזרות ונשנות-זמן, נזק-כאב, קש"ס: ברמה של 20%- מומחה יקבע. אם ההשפעה 20% ומעלה יוכר.

gnainsky@m-t.law.co.il